

Opgave i Arithmetik: 1. En Mand faar af 27874 Rd. 3 Mk. en aarlig Rente, som er 2005 Rd. 2 Sk.; hvor mange pCt. er det? 2. Hvor meget ejer den samme Mand efter 10 Aars Forløb, naar han hvert Aar lægger Renten til Kapitalen og faar den samlede Sum forrentet til samme Rentefod som forhen? 3. Hvor stor skulde Rentefoden have været, naar Kapitalen ved Tillæg af Rente og Rentes Rente skulde have fordoblet sig i 10 Aar? Der forlanges en kort, men tydelig Redegjørelse for, hvorledes de Ligninger faas, hvorpaa Beregningen støttes.

Opgave i Geometri: Man skal 1) bevise, at parallele plane Snit i et Hjørne give lige dannede plane Figurer, 2) angive, hvorledes man bestemmer Forholdet mellem Volumina af de ved Snittene afskaarne Pyramider. 3) Gjennem et tresidet Hjørne, hvis Sider ere 60° , 90° og 120° , lægges et plant Snit, som afskærer lige store Kanter af Hjørnet. Man skal beregne Vinklerne i den i Snittet liggende Trekant, enhver for sig uafhængig af de to andre, og prøve Resultatets Rigtighed.

V. Priskonkurrencer.

Til Besvarelse af de for Aarene 1863—64 til 1869—70 af Universitetet udsatte Prisopgaver indkom i Aarene 1864—70 i alt 51 Afhandlinger, hvoraf der tilkjenndtes 22 Prisen og 13 Akcessit, nemlig 5 theologiskse (af hvilke der tilkjenndtes 2 Prisen og 1 Akcessit), 9 retsvidenskabelige (af hvilke 2 fik Prisen og 3 Akcessit), 1 statsvidenskabelig (som erholdt Akcessit), 9 lægevidenskabelige (af hvilke 3 fik Prisen og 4 Akcessit), 2 filosofiske (af hvilke 1 fik Prisen), 5 historiske (af hvilke 2 fik Prisen og 2 Akcessit), 4 æsthetiske, 2 i klassisk Filologi (af hvilke der tilkjenndtes 1 Akcessit), 1 i østerlandsk Filologi, 4 matematiske (som alle kjendtes værdige til Prisen), 4 fysiske (som alle kjendtes værdige til Prisen), og 5 naturhistoriske (hvoraf der tilkjenndtes 4 Prisen og 1 Akcessit).

Prisopgaverne, Besvarelserne og Bedømmelserne af disse sidste i de enkelte Aar have været følgende:

1865.

Til Besvarelse af de for Aaret 1. Juli 1863 til 1. Juli 1864 (forlænget til 1. Decbr. 1864)*) af Universitetet udsatte 12 Prisopgaver**) indkom i det akademiske Aar 1864—65 otte Afhandlinger: to theologiske, to retsvidenskabelige, to lægevidenskabelige, en æsthetisk og en matematisk. Af disse fandtes tre Afhandlinger, nemlig den ene theologiske, den ene lægevidenskabelige og den matematiske, værdige til Prisen; en Afhandling, den anden lægevidenskabelige, tilkjenndtes der Akcessit. Forfatterne fandtes at være

af de prisbelønnede Afhandlinger:

Cand. theol. E. F. Koch, Alumnus paa Borcks Kollegium, af den theologiske,
 Cand. med. & chir. G. G. Stage, af den lægevidenskabelige,
 Stud. math. A. F. Pullich, af den matematiske,

af den Akcessit tilkjenndte Afhandling:

Praktiserende Læge Bentzien i Svendborg.

Vedkommende Censurers Bedømmelse af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

*) Jfr. Univ. Aarb. f. 1864—71 I S. 432.

**) Se Lindes Meddel. f. 1857—63 S. 518—19. Den naturhistoriske Opgave, for hvis Besvarelse Tiden stod aaben indtil 1. Decbr. 1864, findes sammesteds Side 514—15.

I. De theologiske Afhandlinger. Over Aarets theologiske Prisopgave: „En Skildring af Biskop J. Brochmand som theologisk og asketisk Skribent“ ere tvende paa Dansk skrevne Afhandlinger indleverede.

Den ene med to latinske Mottoer, hentede fra Brochmands Skrifter, er et Arbejde, foretaget med Interesse for Æmnet, Flid og Nøjagtighed i Studierne. Skildringen af Brochmand som asketisk Skribent og af hans ethiske Anskuelse er smuk og fyldig, hvorimod den dogmatiske Vurdering af ham har Mangler, baade med Hensyn til træffende Karakteristik og sammenlignende historisk Blik. Uagtet Planen, som den er lagt, afstedkommer baade Gjentagelser og en vis Ujævnhed i Behandlingen, bødes der dog herpaa ved en livlig, anskuelig Fremstilling. Selv hvor denne blot simpelthen beretter, savnes ikke Anskuelighed; thi Forfatteren har ladet sig paavirke af Brochmands Aand. Fakultetet tilkjender derfor denne Afhandling Prisen.

Den anden Afhandling med græsk Motto fra Chrysostomus har ikke gjort sig den foreliggende Opgave klar. I Stedet for at skildre Brochmands theologiske og asketiske Skribentvirksomhed i dens Helhed, giver den et Uddrag af to dogmatiske Artikler i hans System og af to af hans Homilier. Valget af disse Partier er vilkaarligt, og Stoffet fremdrages i trættende Bredde og uden kritisk Opfattelse. Til Brochmand som Polemiker og Exeget er næsten intet Hensyn taget. Paa Grund af disse Mangler kan der ikke kommes til en blot nogenlunde tilfredsstillende Behandling af det opgivne Æmne.

D. 18de Marts 1865.

H. N. Clausen.

C. E. Scharling.

C. Hermansen.

J. A. Bornemann.

F. Hammerich.

II. De retsvidenskabelige Afhandlinger. Til Besvarelse af den i Aaret 1863 udsatte Prisopgave: „Læren om de foreløbige Love efter dansk Statsret udvikles og belyses ved Sammenligning med de tilsvarende Regler i de vigtigste fremmede konstitutionelle Forfatninger“ har Fakultetet modtaget to Afhandlinger, som begge ere skrevne paa Dansk.

Den ene af disse Afhandlinger med Motto: „Providentia anticipat“ kan man ikke frakjende en i det hele klar og livlig Fremstilling; men Forfatteren har taget sig den stillede Opgave altfor let og mere antydet end egentlig undersøgt de Spørgsmaal, hvortil denne giver Anledning. Hans Arbejde er derfor altfor ubetydeligt til at kunne komme i Betragtning som akademisk Prisaafhandling.

Den anden Afhandling med Motto: „Mæth logh skal land bygiæs . . ængi man skal oc demæ the logh, thær kunung giuær, oc landet takær withær, then ma han oc æi af takæ, ællær skiftæ utæn landens wiliæ, utæn of han war barlic gen guth“ (jyske Lovs Fortale) vidner vel om, at Forfatteren har anvendt meget Arbejde og betydelig Flid paa sin Gjenstand, men maa dog anses for i det væsentlige mislykket. Den hele Udvikling bygges paa en aldeles forfejlet Theori om Myndigheden til at udstede foreløbige Love, i Følge hvilken denne Myndighed hverken skulde kunne henføres under den lovgivende eller den udøvende Magt, men være at anse som et fra begge disse forskjelligt kongeligt Prærogativ. Denne urigtige Grundanskuelse har haft til Følge dels, at Forfatteren har skabt sig Vanskeligheder, som ikke i Virkeligheden ere til Stede, dels at han paa mange Punkter er kommet til urigtige Resultater. Men selv bortset herfra, lider Afhandlingen af væsentlige Mangler, idet der helt igjennem savnes Klarhed og Skarphed i Argumentationen, og Fremstillingen endog paa sine Steder er forvirret og til Dels uforstaaelig. Det er heller ikke lykkedes Forfatteren i sit Arbejde at iagttage det rette Forhold med Hensyn til Behandlingen af de enkelte Dele, idet nogle, Opgaven til Dels fjærnt liggende, Partier ere behandlede med stor Vidtløftighed, medens andre og det meget vigtige Spørgsmaal, f. Ex. om den foreløbige Lovs Ophør, have faaet en aldeles utilstrækkelig Undersøgelse. Vi kunne derfor heller ikke tilkjende denne Afhandling den akademiske Prisbelønning.

D. 23de Marts 1865.

J. Gram.

A. Aagesen.

J. Nellemann.

C. Holck.

Goos.

III. De lægevidenskabelige Afhandlinger. Til Besvarelse af den sidst udsatte Prisopgave: „Hvilket praktisk Udbytte har den senere Tids Uroscopi

at fremvise saa vel med Hensyn til Diagnosen som Therapien? er der indkommet to Afhandlinger, hvilke vi efter Fakultetets Bestemmelse have bedømt.

Den ene af disse Afhandlinger, der har til Motto: „Æstimare præterea urinæ tum consistentiam tum colorem oportebit sed nec quæ in ea pendent aut fidunt prætermittere conveniet, sed omnia perpendere. Cujusmodi enim sanguis fit, qui in vasis continetur, ea plane ostendunt“ (Galenas: de sanitate tuenda) vidner om et omhyggeligt Studium af de fleste til Spørgsmaalet hørende Gjenstande, om sund Dømmekraft og sand videnskabelig Interesse, ligesom ogsaa Fremstillingen er livlig og klar, og Resultaterne for en Del støttede til egne Undersøgelser. Vel findes der i Afhandlingen enkelte, især kemiske Fejltagelser saa vel som adskillige Betragtninger, der kunde give Anledning til begrundet Kritik, men vi tage dog ikke i Betænkning at tilkjende Forfatteren den udsatte Pris.

Den anden Afhandling med Motto: „Vor Tid er en i therapeutisk Henseende stærkt bevæget Tid.“ (Fenger: Hosp. Tidende II, Nr. 3), indeholder i det væsentlige kun en sammentrængt Gjengivelse af navngivne Forfatteres Arbejder, medens der savnes en selvstændig Prøvelse og Udvikling af de Hovedspørgsmaal, som Opgaven giver Anledning til. Men paa den anden Side har Forfatteren med megen Flid samlet og i det hele med Nøjagtighed gjengivet hvad han har forefundet i Literaturen; vi antage derfor, at der som Opmuntring vil kunne tilstaa ham et hæderligt Akkessit.

D. 25. Februar. 1865.

Panum.

T. Warncke.

With.

IV. Den æsthetiske Afhandling. Som Besvarelse af den for 1863 — 64 udsatte æsthetiske Prisopgave: „I hvilket Forhold staar det nationale Element i Poesien til det alment poetiske, og hvilke Konsekvenser for hints Berettigelse og Betydning ligge i dette Forhold“, — er indkommet en Afhandling med Motto: „Das glücklichste Verhältniss ist unstreitig das, wenn die Kunstpoesi sich zur Blüthe der Volkspoesi, zur reinsten Vergeistigung des ursprünglichen Gehaltes der Naturdichtung einer Nation erhebt“. Skjønt denne Afhandlings Forfatter røber en varm Interesse for sin Gjenstand og en Stræben efter en videnskabelig Fremstilling, kunne vi dog ikke tilkjende ham nogen Belønning, da han hverken har besiddet Modenhed til en alsidig og udtømmende Behandling af Spørgsmaalet gennem en rigtig Vurdering af de to Faktorer Forhold eller med Klarhed og Simpelhed har kunnet fremsætte, hvad han har haft at give som Bidrag til Opgavens Løsning.

D. 21de Marts 1865.

C. Hauch.

J. L. Ussing.

H. Brøchner.

V. Den matematiske Afhandling. Til Besvarelse af den matematiske Prisopgave: „At forklare og anvende de af Möbius og Plücker indførte plane Koordinatsystemer, det ene med tre faste Punkter, det andet med tre faste Linier“ er der indkommet en Afhandling med Motto: „Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.“ Dette smukt behandlede og i det hele vel udarbejdede Skrift vidner om et omhyggeligt og grundigt Studium af vedkommende Kilder. Forfatteren har klart fremsat det ejendommelige ved begge Systemer; han har gjort et skjensomt Udvalg af Anvendelser, baade af saadanne, som tjene til nærmere Belysning af Systemernes Væsen, og af saadanne, som yde Bidrag til nyere, vigtige og vanskelige geometriske Theorier, og netop igjennem disse Systemer paa en forholdsvis let Maade. Endelig har Forfatteren i Korthed nærmere vejet de to Systemers Fortrin og Mangler paa Grundlag af de foregaaende Udviklinger. Det hele Arbejde bærer Præg af Forfatterens Kjærlighed til matematiske Undersøgelser og lover et godt Udbytte af hans Studier, naar de fortsættes med samme Flid og Dygtighed, som her er lagt for Dagen; vi maa derfor kjende ham fuldkomment værdig til den udsatte Prisbelønning.

D. 26de Marts 1865.

d'Arrest.

Adolph Steen.

De for Aaret 1864—65 udsatte Prisopgaver vare følgende:

1. Theologi. Efter en kritisk Undersøgelse om Ægtheden af Clemens Romanus' 1ste Brev til Korinthierne bedømmes dettes historiske, ethiske og dogmatiske Betydning og Værd. Clementis Romani prior ad Corinthios epistola explorationi criticæ subjiçiat, ut appareat, quid statuendum sit quum de authentia ejus tum de auctoritate, quæ in rebus historicis, ethicis, dogmaticis ei tribui possit.
2. Lovkyndighed. At fremstille Læren om Skyldnerens Mora efter almindelige Retsgrundsætninger og de danske Love. Exponere et explicare regulas de mora debitoris secundum principia juris generalis et leges Danicas.
3. Statsvidenskab. Hvilken Betydning have Aktieselskaberne for den økonomiske Udvikling, og hvorledes ere deres Stilling og Vilkaar ordnede i de forskjellige Stater? Quid ad oeconomiam valet pecuniarum tacitis sociorum nominibus consociatio? quoque jure et qua condicione hujusmodi societates apud varios populos sunt?
4. Lægevidenskab. Den subkutane Operationsmethodes Omraade og Betydning for den praktiske Kirurgi. Quam late patet et quem locum in chirurgia tenet methodus operandi subcutanea.
5. Filosofi. At udvikle Forholdet mellem den Platoniske og den Aristoteliske Filosofis Principer. Quænam inter philosophiæ Platonicæ et Aristotelicæ nationes fundamentales intercedat ratio explicetur.
6. Klassisk Filologi. Fremstilling af de videnskabelige og literære Skoler paa Rhodos efter Alexander den stores Tid. Exponatur de scholis litterarum, quæ Rhodi post tempus Alexandri Magni floruerunt.
7. Østerlandsk Filologi. Hvorledes finde Udsagnsordets Tider og Maader deres Udtryk i det hebraiske og det arabiske Sprog? Ostendatur, quam viam et rationem Hebræi et Arabes in Verbi temporibus et modis indicandis sequantur.
8. Historie. At oplyse Forholdet mellem det danske Kongehus og det holsten-gottorpske Fyrstehus i Tidsrummet fra Aaret 1721 til Aaret 1773, hvorved der bliver at tage Hensyn saa vel til den til Sverige som til den til Rusland forplantede Linie af sidst nævnte Hus. Explicentur rationes, quæ inde ab anno 1721 usque ad annum 1773 regibus Danicis cum principibus Holsato-Gottorpiensibus intervererint, ita ut tam Suecana quam Russica horum familia respiciatur.
9. Naturhistorie. Der ønskes en systematisk kritisk Fremstilling af alle i en større, naturlig begrænset Del af Danmark (t. Ex. Sjælland, Bornholm e. l. D.) forekommende Lavarter. Exemplarer af alle Arter og Afarter med nøjagtige Lokalitetsangivelser maa ledsage Afhandlingen. Desideratur descriptio systematica et critica specierum omnium ex ordine Lichenum in parte aliqua Daniæ, natura ipsa quodammodo circumscripta (ut Siellandia, Bornholmia v. a. p.), crescentium. Commentationi adjungatur collectio specierum et varietatum omnium cum locis exactis natalibus.
10. Æsthetik. At udvikle Forholdet mellem Naturpoesi og Kunstpoesi, med særligt Hensyn til de i den nordiske Literatur forekommende Overgangsformer.
11. Matematik og Astronomi. At fremstille Maanens Libration historisk og theoretisk, dog uden Hensyn til den fysiske Libration. Motus libratorii disci lunaris historia adumbretur, theoria debite explicetur, nulla tamen librationis physicæ habita ratione.
12. Fysik og Kemi. Ved en Række Forsøg undersøges de forskjellige Omstændigheder, der bestemme Draabernes Størrelse ved en langsomt udgydt Vædske. Experimentis investigetur, quibus rebus magnitudoguttarum fluidorum stillantium determinetur.

1866.

Til Besvarelse af de for Aaret 1864—65 af Universitetet udsatte 12 Prisopgaver indkom i det akademiske Aar 1865—66 fem Afhandlinger: to retsvidenskabelige, en filosofisk, en historisk, og en fysisk. Ligeledes indkom i dette Aar to naturhistoriske Afhandlinger som Besvarelse af den for Aaret 1863—64 udsatte Prisopgave*). Af disse fandtes tre Afhandlinger, nemlig begge de naturhistoriske og den fysiske, værdige til Prisen; to Afhandlinger, nemlig den ene retsvidenskabelige og den historiske, tilkjendtes der Akcessit. Forfatterne fandtes at være

af de prisbelønnede Afhandlinger:

Student, Landbrugskandidat og Forstexaminand	}	af de naturhistoriske,
Peter Erasmus Müller.....		
Stud. mag. L. Lund.....		
Stud. mag. C. Christensen, af den fysiske,		
af de Akcessit tilkjendte Afhandlinger:		
Stud. juris. A. C. Evaldsen, af den retsvidenskabelige,		
Stud. mag. Hans Carl August Lund, af den historiske.		

Vedkommende Censurers Bedømmelse af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. De juridiske Afhandlinger. Til Besvarelse for den for Aaret 1864—65 udsatte Prisgave: „At fremstille Læren om Skyldnerens Mora efter almindelige Retsgrundsætninger og de danske Love“ er der til Fakultetet indleveret tvende Afhandlinger.

Den ene Afhandling har til Motto: „Der Schutz in den erworbenen Rechten ist ein Unrecht des Menschen. F. J. Stahl: Rechts- und Staatslehre.“ Fremstillingen i denne er klar og let, og Forfatteren har med Flid og kritisk Skjønsonhed benyttet den herhen hørende romerretlige Literatur. Behandlingen af enkelte Spørgsmaal i Partiet om Morabegrebet er ogsaa i Henseende til Indholdet ret heldig. Men paa den anden Side savnes der paa flere Punkter Fuldstændighed, Grundighed, og Selvstændighed i Undersøgelsen. Dette gjælder navnlig Fremstillingen af Retsvirkningerne af Mora. Forfatteren er overhovedet gaaet for let hen over denne vigtige Del af Opgaven. Dernæst er det en Hovedanke, at Forfatteren kun har skjænket den danske Ret en aldeles uforholdsmæssig ringe Opmærksomhed. Flere Lovdata, som burde inddrages i Undersøgelsen, ere aldeles ikke medtagne eller blot løselig berørte, og Forfatteren har saa godt som ikke benyttet det rige Materiale, som Domsamlingerne frembyde. Fakultetet kan derfor ikke anse Afhandlingen for værdig til at belønnes med den udsatte Præmie.

Den anden Afhandling med Motto: „Qui tardius solvit, (semper) minus solvit“ vidner fordelagtig om Forfatterens Lyst og Evne til alvorlig og grundig videnskabelig Forskning. De fleste af Spørgsmaalene ere gjorte til Gjenstand for en selvstændig og omhyggelig Prøvelse, og med Hensyn til flere Materier ere nye Synspunkter fremdragne og i Regelen gennemførte med en Dygtighed og Konsekvens, der fortjener Anerkjendelse. Forfatteren har derhos fuldstændig behandlet de til Æmnet hørende Lovbestemmelser og med Flid benyttet Domsamlingerne. Havde han haft Lejlighed til at gjenarbejde det meddelte Stof, til at bortskære det uforholdsmæssige, til at give Fremstillingen en bedre Anordning og til at tilvejebringe større Klarhed i det i det hele taget tunge og paa flere Steder næsten uforstaaelige Foredrag, vilde der utvivlsomt have foreligget et til den udsatte Prisbelønning værdigt Arbejde. Men som Afhandlingen foreligger, er der i Formen saa mange og væsentlige Mangler ved den, at Fakultetet kun kan tildele Forfatteren et hæderligt Akcessit.

D. 19de Marts 1866.

J. Gram. A. Aagesen. J. Nellemann. Holck. Goos.

*) Se Lindes Medd. f. 1857—63 S. 518.

II. Den filosofiske Afhandling. Som Forsøg paa Besvarelse af den for 1864—65 udsatte filosofiske Prisopgave: „At udvikle Forholdet mellem den Platoniske og den Aristoteliske Filosofis Principer“, er indleveret en Afhandling med Motto: „*πρώτιον μὲν φιλοπονία οὐ χολὸν δεῖ εἶναι τὸν ἀψόμενον*“. Denne Afhandling vidner vel om Forfatterens flittige Studium og vistnok meget levende Interesse for sin Gjenstand, men røber tillige hans Umodenhed baade ved den paa mange Punkter skjæve, forvirrede og overfladiske, paa nogle af de væsentligste Punkter endog aldeles misforstaaede Opfattelse af det historiske Stof, og ved det løse, svævende og uselvstændige i Begrebsudviklingen, der i Regelen ikke naar videre end til en ordrig, men tankefattig, tautologisk omskrivende Gjentakelse af de samme faa, andetstedsfra optagne, almindelige Sætninger. Vi kunne derfor ikke tilkjende Forfatteren nogen Belønning.

D. 19de Marts 1866.

R. Nielsen.

H. Bröchner.

III. Den historiske Afhandling. Som Besvarelse af den for det forrige Aar udsatte Prisopgave i Historie: „At oplyse Forholdet mellem det danske Kongehus og det holsten-gottorpske Fyrstehus i Tidsrummet fra Aaret 1721 til Aaret 1773, hvorved der bliver at tage Hensyn saa vel til den til Sverige, som den til Rusland forplantede Linie af sidst nævnte Hus“, er der indkommet en Afhandling, der har til Motto nogle Ord af den danske Minister, Grev Lynars Statskrifter; „Pendant que les cours de l'Europe ne se trompent guères sur leurs intérêts, je me suis souvent étonné de ce que la Suède et le Danmarck n'ont presque jamais connu les leurs. Ils ont toujours été séparés à leur préjudice et à l'avantage d'un tiers. Si ces deux nations, en bannissant toute jalousie, unissoient leurs cœurs et leurs forces o. s. v.“

Forfatteren har i denne Afhandling godtgjort Evne til at behandle et større historisk Stof og under en flittig Benyttelse af de vigtigste Hjælpebidler givet en klar Fremstilling af Æmnet. Ligesom der imidlertid i Afhandlingen findes enkelte positive Fejl, og enkelte væsentlige Kjendsgjerninger ere forbigaaede, saaledes lider Behandlingen af en Uligelighed, der blandt andet fremtræder ved en uforholdsmæssig stor Indledning. I Sprog og Fremstilling findes i det hele en vis Magerhed, medens dog Forfatteren derimod stundom udtaler sine politiske Anskuelser med en større Styrke, end den rolige historiske Fremstilling tillader. Paa Grund af disse Mangler indskrænke vi os til at tilkjende Forfatteren et hæderligt Akkessit.

D. 17de Marts 1866.

F. Schiern.

C. F. Allen.

E. Holm.

IV. De naturhistoriske Afhandlinger. Til Besvarelse af den i Aaret 1863 udsatte naturhistoriske Prisopgave: „Der ønskes en systematisk kritisk Fremstilling af de i vore Ferskvande levende Slægter og Arter af Krebsdyrfamilien Daphnidæ (Cladocera)“, har Fakultetet den 4de December f. A. modtaget tvende Afhandlinger.

Den ene, med Motto: „... at non fingendum, sed inveniendum, quid natura fecerit. O. F. Müller: Entomostraca p. 86“, der var fuldstændig afsluttet, bestaar af en Text paa næsten 200 Sider i 4to og en Mappe med smukt udførte Figurer, dels af hele Dyr, dels af de vigtigere Dele af disse, tegnede under Mikroskopet i forskjellig Forstørrelsesgrad. Med Afhandlingen fulgte en stor Samling af etiketterede Smaaglas, hvori den allerstørste Del af de iagttagne Arter vare opbevarede i Spiritus, og desuden tvende Samlinger af vel behandlede mikroskopiske Præparater, og Afhandlingen medbringer i disse Samlinger et ganske væsentligt Hjælpebid til dens lettere Bedømmelse.

Forfatteren af denne Afhandling har ved sine Undersøgelser lært 61 Arter Cladocerer fra vore Ferskvande at kjende, hvoriblandt et Par af Gruppens mærkeligere Slægter og enkelte for Videnskaben nye Arter. Disse Arter har han for den allerstørste Del selv fundet; kun to skylder han en anden. De ere hovedsagelig fra Sjællands, især Nordsjællands, Vande; uden for Sjælland har han kun faaet Materiale fra en enkelt Egn af Fyn, den nordlige. Saa ønskeligt det end kunde være at vide, hvorvidt der af disse Dyr forekom aldeles de samme Arter i Jyl-

land som paa Øerne, saa maa vi dog give Forfatteren Medhold i, at han har foretrukket omhyggeligere at undersøge en mere begrænset Del af Landet, end mindre omhyggeligere at gennemse en større Del deraf. Af det Antal af Arter, Forfatteren har fundet, af de mangfoldige Oplysninger, han giver om de enkelte Arters Forekomst, Fordeling og Levevis, er det umiskjendeligt, at han har anvendt en prisværdig Flid og Umage for at skaffe det Stof til Veje, hvortil Besvarelsen skulde støtte sig. Denne Flid og Omhu finde vi ogsaa i Bearbejdelsen af dette betydelige Stof. Den zoologiske Bestemmelse af de iagttagne Arter, den heri og i Meddelelsen af talrige enkelte Iagttagelser udviste Kritik af den rige forudgaaende Literatur og af det selv-iagttagne, Udførelsen af Tegningerne og Behandlingen af Præparaterne give Vidnesbyrd om, at Forfatteren har naturlig Begavelse for Naturforskning og allerede har faaet et godt Greb paa dens praktiske Udøvelse, og lade hans Arbejde fremtræde som en efter vor Mening fuldkommen tilfredsstillende Besvarelse af den udsatte Opgave. Uden at lægge nogen særlig Vægt paa flere smukke Iagttagelser af anatomiske, morfologiske og fysiologiske Forhold hos de undersøgte Dyr, som Forfatteren paa flere Steder har medgivet, da saadane efter Opgavens Ordlyd ikke kunde fordres, men som alle-tider ville være et meget velkomment og værdifuldt Tillæg, anse vi denne Afhandling værdig til Universitets Guldmedaille.

Den anden Afhandling har Mottoet: „Les classifications naturelles doivent, avant tout, représenter l'image que le zoologiste se forme de la création animale (Milne Edwards)“. Af denne Afhandling er, samtidig med den første, indkommet til Bedømmelse det hele indledende og almindelige Afsnit og den specielle Bearbejdelse af *Sidida* og de egentlige *Daphniæ* (128 S. 4to.), med de dertil hørende smukke Tegninger, dels af de hele Dyr, dels og fornemmelig af enkelte Dele, Lemmerne og Kjæverne; men Skriftets sidste og afsluttende Del, der behandler *Lynceinerne* og *Gymnomererne* (ell. *Polophemiderne*), med det dertil hørende Bind af Tegninger er først indkommet 14 Dage efter Indleveringstidens Udlob, og uden at Forfatteren, af Mangel paa Tid, har kunnet udføre den konformt med den først indkomne Hovedpart. Saafremt denne Forsinkelse maatte være til Hinder for en Konkurrence til Prisen, har Forfatteren i et Brev, der ledsagede denne sidste Del, udtalt, at han ønskede at konkurrere med den første og større Del alene. Vi have ment at kunne tage den hele Afhandling under Bedømmelse som præmieæskende, naar derved ikke skete nogen Ubillighed mod den fuldstændig og afsluttet indkomne Afhandling, og det saa meget mere, som vi i dette Arbejde maa erkjende et meget flittigt og i visse Retninger endogsaa særdeles dygtigt Studium af de danske *Cladocerer*. Forfatteren har fundet og undersøgt omtrent det samme Antal Arter, nemlig 58, og ogsaa han har mellem disse fundet flere Arter, der synes nye for Videnskaben og som til Dels i det mindste falde sammen med de nye hos den anden; ogsaa han har hos os fundet og studeret et Par af Gruppens mere ejendommelige Slægtformer, saa at altsaa det behandlede Stof er i det væsentlige det samme hos begge; og da det er væsentlig bragt til Veje i de samme Landsdele, give de gjensidig hinanden et Vidnesbyrd om den Omhu, hvormed der er blevet søgt. I Behandlingen af Stoffet er den større Forskjel, at den sidste Forfatter, der i øvrigt ligeledes har givet særdeles gode Oplysninger om Arternes Udbredelse, Forekomst og Levevis, har lagt en fremherskende Vægt paa at kunde tilvejebringe et nyt Grundlag for en sikrere systematisk Sammenstilling af Arterne, fornemmelig ved at gennemføre en meget nøjagtig mikroskopisk Undersøgelse af Munddelenes og af Lemmernes Bygning. I denne Retning har han ogsaa frembragt noget fortrinligt, der maa anses for et virkeligt videnskabeligt Bidrag til en sikrere Systematik. Ved at foresætte sig denne bestemte Opgave, der ikke gaar saa lidt videre end, hvad det stillede Prisspørgsmaal tilsigtede eller kunde tilsigte — og udføre de mangfoldige og ofte meget vanskelige hertil hørende mikroskopiske Undersøgelser, samt gjengive dem i Tegninger, er Forfatteren kommet noget tilkørt med sin Tid, og to Aar vilde heller ikke være tilstrækkelige til en saadan Opgaves fuldstændige Løsning. Derfor bærer den hele Afhandling, endog dens større og første Afsnit, ikke det afsluttede og afrundede Præg i Udarbejdelsen, som den første har. Men alligevel er Afhandlingen, som den foreligger, et Arbejde, hvori der er nedlagt saa fortrinlige Studier og hvorpaa der er ofret saa megen god og dygtig Kraft og saa

stor Flid, at vi maa indstille Forfatteren til en særlig Opmuntring, der aldeles ikke vil have noget passende Udtryk i det sædvanlige Akcessit, og som vi derfor foreslaa at maatte blive Universitetets Guldmedaille. Til denne tillade vi os alt-saa at indstille ham, i det Haab, at det vil blive Universitetet tilladt i Aar at ud-dele tvende Medailler for naturhistoriske Afhandlinger.*)

D. 23de Marts 1866.

Japetus Steenstrup. A. S. Ørsted. Schiøtte. J. Reinhardt.

V. Den fysiske Afhandling. Den som Besvarelse af Universitetets fysiske Prisspørgsmaal indkomne Afhandling med Motto: „Sed quid conari nocebit“ giver dels en experimental, dels en theoretisk Undersøgelse af Forholdene ved Draabedannelsen, og Forfatteren har i den først nævnte Retning lagt for Dagen en vis Skarpsindighed til at udfinde nye Forsøgsmethoder, ligesom han i sidst nævnte Retning godtgjør megen Dygtighed. Da Besvarelsen tillige temmelig fuld-stændig behandler de med Draabedannelsen forbundne Fænomener, foreslaa vi, at Prisen tilkjendes Forfatteren.

D. 6te Marts 1866.

E. A. Scharling. C. Holten. Julius Thomsen.

De for Aaret 1865—66 udsatte Prisopgaver vare følgende:

1. Theologi. En kritisk Undersøgelse af Begrebet om det højeste gode, saa vel med Hensyn til dets Optagelse som dets Betydning i den theologiske Moral. Notio „summi boni“ critice investigetur, ratione habita theologorum, qui eam in disciplinam ethicam receptam tractarunt. 2. Lovkyndighed. At fremstille Læren om Pant efter den ældre danske Ret. Exponatur doctrina de pignore secundum jus Danicum vetustius. 3. Statsvidenskab. Der ønskes en Under-søgelse af, under hvilke Betingelser Indførelsen af en Indkomstskat til Staten er hensigtsmæssig, og paa hvilke Principer den bør hvile, ledlaget af en kritisk Fremstilling af Skattens Anvendelse i den nyere Tid. Quærat, quando quibusque condicionibus tributum ex redivibus civium instituere e republica sit, quæque sit ejusmodi tributi describendi justa veraque forma, exponaturque simul critice, quis recentiore tempore ejusmodi tributorum fuerit usus. 4. Læge-videnskab. Der ønskes en Forsøgsrække for at bestemme den Indflydelse, Tilberedningsmaaden af Kjød og af Blod som Fødemidler har paa Urinstofproduktionen, for derved at erfare dels Extraktivstoffernes og dels Albuminatmodifikationernes mulige Indflydelse paa dette fysiologiske Maal for Fødemidlernes histogenetiske Næringsværdi. Experimentis factis quærat, quam vim modus carnis et sanguinis ad vescendum præparandorum habeat ad gignendam uream, ut inde intelligatur, quid forte valeant partim materiæ extractivæ et partim modificationes albuminis ad ureæ genitæ quantitatem, qua pretium histogeneticum ciborum physiologicæ metiamur. 5. Filosofi. At bestemme Filosofiens Forhold til de særskilte, navnlig de empiriske Videnskaber. Disquiratur, quæ inter philosophiam et cæteras, præsertim empiricas, scientias sit relatio. 6. Klassisk Filologi. En Fremstilling af de anakolutiske Sætningsforbindelser hos Thukydid. Anacoluthorum Thucydideorum rationes et formæ explicentur. 7. Østerlandsk Filologi. At undersøge Dannelsen og Brugen af Forholdsformerne i Sanskrit, saa vel i det klassiske som i Veda-Sproget. Investigetur formatio et usus casuum Sanscritorum. et in lingua classica et in sermone Vedarum. 8. Historie. At oplyse, efter nordiske og engelske historiske Kilder, den Indflydelse, som den politiske Forbindelse mellem

*) Tilladelsen blev meddelt ved Ministeriets Skrivelse af 7. Apr. 1866.

Danmark og England i den første Del af det 11te Aarhundrede har haft paa Udviklingen af Danmarks verdslige og kirkelige Forfatning, og overhovedet paa dets Kultur. E monumentis historiæ septentrionalis et anglicæ illustretur, quam vim conjunctio politica, quæ priore sæculi undecimi parte inter Daniam et Angliam constabat, ad res illius regni civiles et ecclesiasticas constituendas et ad statum culturæ ejus universe formandum habuerit. 9. Æsthetik. At udvikle Begrebet af det symbolske og vise Betydningen deraf i den poetiske Fremstilling. 10. Naturhistorie. En Sammenligning af Saltholmskalkens Forsteninger med dem fra Limstenen. Som normal Saltholmskalk kan man betragte Kalkstenen fra Saltholm i Sundet og fra Limhamn i Skaane, og som normal Limsten den saa kaldte Kridtsten i Stevns Klint. Comparentur petrefacta calcis Saltholmensis cum petrefactis saxi, quod appellatur „Limsten“. Proprietatis calcis Saltholmensis specimen esto lapis calcarius, qui in insula Saltholmia et prope Limhamn in Scania effoditur, saxi, quod „Limsten“ vocatur, lapis cretaceus superior Stevniensis. 11. Mathematik og Astronomi. Af udvikle Theorien af Ligevægt af Legemer, der flyde paa Vædske, og oplyse den ved Exempler, navnlig hvad Ligevægtens Stadighed angaar. Theoria æquilibrii corporum in fluido natantium exponatur, et, præcipue quoad attinet ad stabilitatem æquilibrii, exemplis illustretur. 12. Kemi og Fysik. Hvilken Indflydelse have Undersøgelserne over den elektriske Strøms kemiske Virkninger udøvet paa Udviklingen af den theoretiske Kemi? Quamnam vim disquisitiones de effectibus chemicis fluctus electrici in explicatione chemiæ theoreticæ exercuerunt.

1867.

Til Besvarelse af de for Aaret 1865—66 af Universitetet udsatte 12 Prisopgaver indkom i det akademiske Aar 1866—67 fire Afhandlinger: to retsvidenskabelige, en lægevidenskabelig og en mathematisk. Ligeledes indkom i dette Aar to naturhistoriske Afhandlinger som Besvarelse af den for Aaret 1864—65 udsatte Prisopgave*). Af disse Afhandlinger fandtes fem værdige til Prisen, nemlig den ene af de retsvidenskabelige, den lægevidenskabelige, de to naturhistoriske og den mathematiske; en Afhandling, den anden af de retsvidenskabelige, tilkjendtes der Akcessit. Forfatterne fandtes at være:

af de prisbelønnede Afhandlinger:

Cand. juris Henning Matzen, af den retsvidenskabelige,

Stud. med. & chir. Peter Vilken Heiberg, af den lægevidenskabelige,

Seminarieleærer ved Skaarup Seminarium E. Rostrup

Cand. theol., Kateket i Skjelskør J. S. Deichmann } af den naturhistoriske,

Branth } af den naturhistoriske,

(De to sidst nævnte kunde som ansatte i fast Embedsstilling ikke erholde Prisen.)

Cand. mag. Julius Petersen, af den mathematiske;

af den Akcessit tilkjendte Afhandling:

Stud. juris Johannes C. H. R. Steenstrup.

*) Se foran S. 496.

Vedkommende Censurers Bedømmelser af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. De juridiske Afhandlinger. Til Besvarelse af den for Aaret 1865—66 udsatte Prisopgave: „At fremstille Læren om Pant efter den ældre danske Ret“ er der til Fakultetet indkommet tvende Afhandlinger, der begge ere skrevne paa Dansk.

Den ene af disse Afhandlinger, hvilken ikke er betegnet med noget Motto, indeholder en nøjagtig og grundig Undersøgelse af det foreliggende Æmne. Forfatteren har ikke blot med Sagkundskab og Flid benyttet de ældre Love og alle andre trykte Kilder, hvoraf Kundskab om Panterettens Historie umiddelbart eller middelbart kan øses, men han har ogsaa i et betydeligt Omfang udstrakt sine Undersøgelser til hidtil utrykte Diplomer. Navnlig har han ved Benyttelse af Arkiverne gjort sig bekendt med en stor Mængde utrykte og derfor hidtil ubekendte Pantebreve og Domme, af hvilke han har meddelt en Række i tvende Tillægshæfter, der følge Afhandlingen. Ved Bearbejdelsen af det saaledes tilvejebragte rige Materiale har Forfatteren godtgjort, at han med grundig juridisk Dannelse forbinder en ualmindelig historisk Sans. Han har ikke blot givet en fyldig og korrekt Fremstilling af Læren om Pant, men det er lykkedes ham at fremdrage saa mange nye Synspunkter og opklare saa mange tidligere Vildfarelser, at Kundskaben til den ældre Panteret ved hans Arbejde virkelig er bragt et betydeligt Skridt fremad. Skjønt man maa beklage, at Forfatteren — hvad der i Følge den Maalestok, han har anlagt for sit Arbejde, er let forstaaeligt — ikke har faaet Tid til at føre sine Undersøgelser lige ned til Chr. V.s Lov, tage vi dog aldeles ikke i Betænkning, at tilkjende ham den udsatte Prisbelønning, idet vi tro udtrykkelig at burde tilføje, at det af ham indleverede Arbejde langt overstiger de Fordringer, som i Henseende til Indhold og Omfang kunne stilles til et akademisk Prisskrift, og at det vilde være i Videnskabens Interesse, om de af ham anstillede Undersøgelser, efter at være fortsatte til Chr. V.s Lov, ved Trykken kunde gjøres tilgængelige for en større Kreds.

Den anden Afhandling, som er forsynet med Mottoet: „Vi drifve Lowen som vi kand“ o. s. v., er af ulige ringere Værd. Forfatteren har ikke givet sine Undersøgelser den fornødne Udstrækning, og han har mere berørt end gennemtrængt de forskjellige Spørgsmaal, hvormed han har beskæftiget sig. Navnlig savnes der en bestemtere Sondring mellem de forskjellige Maader, hvorpaa faste Ejendomme gaves til Pant, hvilket atter har medført, at vigtige Synspunkter ere undgaaede hans Opmærksomhed. Men da Forfatteren med Flid har benyttet de trykte Kilder og derhos, om end i et ringere Omfang, undersøgt utrykte Diplomer, og da der paa flere Steder i Afhandlingen fremkommer Bemærkninger, som røbe et sundt Omdømme og et godt Blik, tro vi dog at burde tilkjende ham Accessit.

D. 1ste April 1867.

J. Gram.

A. Aagesen.

J. Nellemann.

Holck.

Goos.

II. Den medicinske Afhandling. Som Besvarelse af den forrige Aar udsatte Prisopgave i Lægevidenskab: „Der ønskes en Forsøgsrække for at bestemme den Indflydelse, Tilberedningsmaaden af Kjød og af Blod som Fødemidler har paa Urinstofproduktionen, for derved at erfare dels Extraktivstoffernes og dels Albuminmodifikationernes mulige Indflydelse paa dette fysiologiske Maal for Fødemidlernes histogenetiske Næringsværdi“ er der indkommet en Afhandling (med Motto: *Multum adhuc restat operis, multumque restabit*), som maa anses for at indeholde en tilfredsstillende Løsning af Opgaven. Gjennem en betydelig, med Omhu og udholdende Flid udført Forsøgsrække, hvis Resultater ere meddelte i en klar og overskuelig Form, er det lykkedes Forfatteren at bringe Kjendsgjæringer for Dagen, hvorved Kundskaben om de paagjældende Forhold i en væsentlig Grad udvides. Ligesom Arbejdet altsaa maa erkjendes for at være af virkelig videnskabelig Værdi, saaledes have dets Resultater ogsaa i praktisk Henseende megen Interesse. Vi skulle derfor ikke lægge nogen særlig Vægt derpaa, at vi ikke kunne anse den af Forfatteren givne Forklaring for Extraktivstoffernes tilsyneladende ulige Virkning under bestemt forskjellige Forhold som bevist ved de i denne Retning tilvejebragte Data; thi ogsaa disse ere i og for sig værdifulde, om

de end endnu trænge til yderligere Belysning ved fortsatte Undersøgelser. Vi tage altsaa ikke i Betænkning at foreslaa, at Prisen tilkjendes Forfatteren.

D. 15de Februar 1867.

Panum.

F. Schmidt.

T. S. Warneke.

III. De naturhistoriske Afhandlinger. Til Besvarelse af den for Aaret 1864—65 udsatte naturhistoriske Prisopgave: „Der ønskes en systematisk Fremstilling af alle i en større, naturlig begrænset Del af Danmark forekommende Lavarter“, er der til Fakultetet indleveret tvende Afhandlinger.

Den ene Afhandling har til Motto: „Creatoris sapientia in minimis elucet non minus quam in magnis plantis“, og med den fulgte Exemplarer i Papirkapsler af næsten alle de iagttagne Arter. Disses Antal udgjør 194, og heraf er der 61, som ikke tidligere have været angivne for Danmark. Alle Arter ere fundne af Forfatteren selv og ere udelukkende fra den sydlige Del af Fyn og de tilliggende Øer (den sydfynske Øgaard). Ved alle Arter findes nøjagtige Angivelser af deres Voxesteder og Forekomst, og ved mange er der tillige vedføjet Bemærkninger om saadanne adskillende Karakterer, hvorpaa der især maa lægges Vægt. Forfatteren har ved Tilvejebringelsen af et saa rigt Materiale lagt stor Flid og skarpt Blik og Færdighed som praktisk Botaniker for Dagen, og han har ved Bestemmelsen, som er grundet paa nøjagtig mikroskopisk Undersøgelse af Sporerne, vist baade fornødent Kjendskab til Literaturen og Kritik. Hertil kommer, at der ved flere af Slægterne og af de større Afdelinger er foreslaaet en skarpere og naturligere Begrænsning end den, der tidligere er blevet bragt i Anvendelse, og som sikkert vil finde almindelig Anerkjendelse. Forfatteren synes saaledes paa en fuldkommen tilfredsstillende Maade at have besvaret den udsatte Opgave, og vi anse derfor denne Afhandling værdig til Prisen.

Den anden Afhandling har Mottoet: „Non novarum sed certarum specierum studiosus“. Med denne fulgte ligeledes Exemplarer af de iagttagne Arter, men opløbende paa Papir, og ved hver Art var der vedføjet stærkt forstørrede og nøjagtige Konturtegninger af Sporerne. Det er den nordlige Del af Jylland, navnlig Omegnen af Ormholt i Vensyssel, Ferslev ved Aalborg, og ved Viborg, som Forfatteren har gjort til Gjenstand for sine Undersøgelser, og herfra har han bragt 77 Arter til Veje. For at dette Artsantal kan bedømmes paa rette Maade og navnlig ses i sit rette Forhold til det meget større Antal Arter, som den først nævnte præmieæskende Forfatter har givet Fortegnelse over, maa man ikke undlade at tage i Betragtning, at de to Forfattere have sluttet sig til forskellige lichenologiske Skoler — den først nævnte har nemlig væsentlig optaget den Koerberske meget snævrere Begrænsning af Arterne, medens den sidst nævnte mere har fulgt Nylander, der tilsteder Arterne et meget videre Omfang — og man maa vistnok give den sidst nævnte Forfatter Medhold i, at det af ham iagttagne Artsantal vilde, efter den af de fleste Forfattere fulgte Artsbegrænsning, udgjøre omtrent 160.

Efter en Indledning, hvori der gives Forklaring af de danske Termini og almindelige Bemærkninger ved Klassifikationen, meddeles korte Beskrivelser af alle Slægter og Arter tillige med Angivelse af dissers Udbredning og Forekomst. Forfatteren røber i den beskrivende Del et saa øvet Blik for den rette Opfattelse af disse Planter og saa megen Omhu og Kritik i Arternes Bestemmelse, at ogsaa hans Afhandling, ihvorvel Indledningen, navnlig hvad Formen angaar, ikke er uden Mangler, maa betragtes som en fyldestgjørende Besvarelse af Prisopgaven.

Vi tillade os derfor ogsaa at indstille denne Forfatter til at erholde Prisen, i det Haab, at det vil blive Universitetet tilladt at uddele tvende Medailler for naturhistoriske Afhandlinger*), og vi skulle ikke undlade hertil at føje den Bemærkning, at de to Afhandlinger, der hver for sig ere at betragte som et paaskjønnesværdigt Bidrag til Kundskab om vor Flora, i Grunden kunne siges at forheje hinandens Værdi, da de have hentet deres Materiale fra ganske forskellige Dele af Landet.

D. 4de Marts 1867.

Japetus Steenstrup.

Ørsted.

Johnstrup.

IV. Den matematiske Afhandling. Til Besvarelse af den matematiske Prisopgave angaaende Ligevægt af Legemer, der flyde paa Vædske, er

*) Jfr. foran S. 501.

der indkommet en Afhandling med Mærket „plus ultra“, som tilfredsstillende besvarer Opgaven. Vel røber saa vel hele Udviklingen, som i Særdeleshed Afhandlingens fjerde Afsnit, kaldet: „historiske og kritiske Bemærkninger“, Forfatterens fuldkomne Ubekjendtskab med Ch. Dupins vigtige „Mémoire sur la stabilité des corps flottans“, som dog allerede 1814 er forelagt Videnskabernes Akademi i Paris; men da han gennem Undersøgelser, om hvis Selvstændighed den Forfatteren ejendommelige Udvikling og Fremstilling bærer umiskjendelige Vidnesbyrd, har fundet netop de samme smukke og vigtige Resultater som Dupin, til Dels endog i en fuldstændigere Skikkelse, og da de meddelte gode Exemplarer vise, at han magter den udviklede Theori, saa maa vi erkjende hans Arbejde for fuldkommen værdigt til den udsatte Præmie.

D. 23de Marts 1867.

Arrest.

Adolph Steen.

De for Aaret 1866—67 udsatte Prisopgaver vare følgende*):

1. Theologi. Den anglikanske Kirkes ejendommelige Stilling til den katholske Kirke paa den ene Side og de øvrige protestantiske Kirker paa den anden. 2. Lovkyndighed. Læren om Straffetilregnelsen efter den forbyrderiske Villies forskjellige Fremtrædelsesformer udvikles efter almindelige Retsgrundsætninger og dansk Ret. 3. Statsvidenskab. Ved hvilke Forholdsregler sikrer Staten den hensigtsmæssige Ordning af Bankvæsenet. 4. Lægevidenskab. Hvilken Betydning har Bestemmelsen af Legemets Varme i de forskjellige Sygdomme i diagnostisk, prognostisk og therapeutisk Henseende? 5. Filosofi. Hvorvidt kan den i vor Literatur i sin Tid førte Strid angaaende den frie menneskelige Villies Realitet siges at have ført til et blivende og udtømmende videnskabeligt Resultat. 6. Klassisk Filologi. Quæ inter libros L. Annæi Senecæ exstat consolatio ad Polybium, commentario enarretur quæratuque, sitne ipsius Senecæ. Der forlanges en sammenhængende Fortolkning af den mellem L. Annæus Senecas Skrifter opbevarede consolatio ad Polybium og en fornyet Undersøgelse af dette Skriffs Ægthed. 7. Østerlandsk Filologi. At fremstille Shiiternes indbyrdes Forbindelse og Hovedsætningerne af deres Lære. 8. Historie. At undersøge Oprindelsen til den forud herskende Forestilling om de romer-tyske Kejseres formentlige Overherredømme over andre kristne Stater, og at oplyse dens Betydning og Anvendelse til forskjellige Tider. 9. Naturhistorie. At give en, saa vidt mulig paa selvstændige Iagttagelser støttet, Fremstilling af de Forskjelligheder, som de danske Arter af Frøernes og Tudsernes Familier frembyde i Levemaade, Forvandling og Benbygning. I Fremstillingen maa der naturligvis være taget Hensyn til de Forskjelligheder, som i de nævnte Henseender betinges ved Kjøen og Alder. Afhandlingen maa være ledsaget af de fornødne Tegninger eller Præparater. 10. Æsthetik. At udvikle, hvilke Fremskridt den æsthetiske Videnskab har gjort siden Kants Dage. 11. Matematik og Astronomi. I Begyndelsen af indeværende Aarhundrede skabte Gauss, som bekjendt, de nye Metoder, som væsentlig have omdannet den theoriske Astronomi. Endskjønt han selv paa samme Tid allerede anvendte og udvidede Læren om Determinanterne paa et andet Gebet, have Determinanterne dog endnu ikke fundet nogen som helst Anvendelse paa Løsningen af den theoriske Astronomis Problemer. Da det imidlertid ikke mangler paa Opfordring til Anvendelse af de

*) Den latinske Oversættelse af Prisopgaverne (med Undtagelse af Opgaven i den klassiske Filologi) bortfalder for Fremtiden i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 13. Juni 1866, se Univ. Aarb. f. 1864—71 I S. 431.

nys nævnte kombinatoriske Aggregater i Astronomien overhovedet, ønskes nogle udvalgte Afsnit af den theoretiske Astronomi, behandlede efter den nye Kalkules Regler. 12. Fysik og Kemi. Der fordres en historisk Fremstilling af de forskjellige Theorier for Galvanismen.

1868.

Til Besvarelse af de for Aaret 1866—67 af Universitetet udsatte 12 Prisopgaver indkom i det akademiske Aar 1867—68 fem Afhandlinger: en lægevidenskabelig, en filosofisk, en i østerlandsk Filologi og to fysiske. Af disse Afhandlinger fandtes tre værdige til Prisen, nemlig den filosofiske og begge de fysiske; en Afhandling, den lægevidenskabelige, blev der tilkjennt Akcessit. Forfatterne fandtes at være

af de prisbelønnede Afhandlinger:

Cand. theol. Harald Høffding, af den filosofiske,	} af de fysiske,
Cand. mag. Karl Schmidt.....	
Cand. mag. Adam Fr. Wivet Poulsen	

af den Akcessit tilkjennte Afhandling:

Cand. med. & chir., Kandidat ved Kommunehospitalet Julius Petersen.

Vedkommende Censurers Bedømmelser af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. Den lægevidenskabelige Afhandling. Som Besvarelse af den for forrige Aar udsatte Prisopgave i Medicinen: „Hvilken Betydning har Bestemmelsen af Legemets Varme i de forskjellige Sygdomme i diagnostisk, prognostisk og therapeutisk Henseende?“ er der indkommet en Afhandling med Motto: „A careful attention to the changes of the animal heat — is of importance throughout the whole circle of diseases. James Currie. 1797.“ Forfatterens Arbejde indeholder hovedsagelig en med megen Flid udført Sammenstilling af de af andre foretagne Undersøgelser til Oplysning af det opgivne Spørgsmaal, og som eget Bidrag har han udført adskillige Temperaturmaalinger, der dog, hvad han selv erkjender, fremtræde i en temmelig fragmentarisk Form. Han har ved dette Samlerarbejde ydet et brugbart Bidrag til at oplyse den praktiske Anvendelse af Temperaturmaalinger i Sygdomme, saaledes som den bliver brugt af ansete Forskere i denne Retning, om det end ikke allevegne er lykkedes ham at give Fremstillingen den ønskeligste Klarhed. Men i Afhandlingen i det hele og navnlig i de indledende Kapitler af samme, røber Forfatteren en Mangel paa tilstrækkelig omfattende Kundskaber i de for en fyldig Besvarelse af Opgaven nødvendigvis til Grund liggende fysiologiske og almindelig pathologiske Spørgsmaal; han kjender ikke altid de herhen hørende Originalarbejder, men holder sig oftere end ønskeligt til Lærebøgerne; den fysiologiske Indledning er baade meget kort og ikke fri for Unøjagtigheder; hans mindre omfattende fysiologiske Kundskaber forhindre ham jævnlig i at underkaste de mødende Spørgsmaal en gjenemgaaende Kritik, saa at han altfor meget maa indskrænke sig til at referere de fremmede Angivelser i Stedet for at behandle dem. Vi tro derfor ikke at burde indstille Forfatteren til at erholde den udsatte Prisbelønning, men skulle i Erkjendelse af den af Forfatteren viste Flid ved Sammenstillingen af de foreliggende Arbejder over Spørgsmaalet indstille ham til et hæderligt Akcessit.

D. 14de Marts 1868.

C. Reisz.

Panum.

With.

II. Den filosofiske Afhandling. Til Besvarelse af den for Aaret 1866—67 udsatte filosofiske Prisopgave: „Hvorvidt kan den i vor Literatur i sin Tid førte Strid om den frie menneskelige Villies Realitet siges at have ført til et blivende og udtømmende videnskabeligt Resultat?“ er der indkommet en Afhand-

ling med Motto: *"Ἔστι δὲ τοῖς εὐποροῦσιν βουλευμένοις προῦργον τὸ διαπορῆσαι καλῶς* o. s. v. Denne Afhandling giver en omhyggelig og velordnet Fremstilling af det i Striden væsentlige; den karakteriserer med Skarphed de forskellige Standpunkter, Deltagerne i Striden have indtaget, og paaviser i Hovedtrækkene rigtigt, hvad der i disse Standpunkter er det relativt berettigede og det forfejlede. Paa Grund af disse Fortrin have vi, skjønt Afhandlingen lider af de Mangler, at Problemets forskellige Sider ikke fuldstændig ere overskuede, at der i Begrebsudviklingerne er noget ugjennemført og i den endelige Sammenfatning af Resultatet noget usikkert, troet at burde tilkjende Forfatteren den udsatte Prisbelønning.

Den 14de Marts 1868.

R. Nielsen.

H. Brøchner.

III. Afhandlingen i den østerlandske Filologi. Til Besvarelse af den for Aaret 1866—67 udsatte Prisopgave i den østerlandske Filologi: „At fremstille Shiiternes indbyrdes Forbindelse og Hovedsætningerne af deres Lære,“ er der indkommet en Afhandling, skrevet paa Dansk, med Mærket: „ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.“

Forfatteren synes, saa vidt man kan skjønne af Arbejdet, ikke at have benyttet arabiske Forfattere i selve Grundsproget, men at have indskrænket sig til Oversættelser samt til nyere tyske og franske Værker, hvorfra han har søgt, vistnok med megen Flid, at samle Stof til Opgavens Besvarelse. Herved har Afhandlingen ikke kunnet naa den Fuldstændighed, som maatte fordres, og Forfatteren har heller ikke forstaaet saaledes at ordne og sammenarbejde sit indskrænkede Stof, at han for saa vidt har kunnet give en tydelig Oversigt over Shiiternes indbyrdes Forbindelse og en klar Fremstilling af deres Læres Hovedsætninger, hvortil kommer, at Behandlingen af Æmnet ogsaa i sproglig Henseende ikke er udført med den tilbørlige Omhyggelighed. Med al Paaskjønnelse af det gjorte Forsøg, tro vi derfor ikke at kunne tilkjende det nogen videre Belønning.

Den 20de Marts 1868.

C. Hermansen.

N. L. Westergaard.

IV. De fysiske Afhandlinger. Som Besvarelse af det af Universitetet for Aaret 1866—67 udsatte Prisspørgsmaal i Fysik og Kemi: „Der fordres en historisk Fremstilling af de forskellige Theorier for Galvanismen,“ er der indkommet to omfangsrige Afhandlinger. Den ene paa 299 Sider er betegnet med Mottoet: „Sed profecto numquam tam ab tenui initio tantæ opes sunt profligatæ.“ (Corn. Nepos.), den anden paa 242 Sider med Mottoet:

„Parva metu primo, mox sese tollit in auras

Ingrediturque solo et caput inter nubila condit.“ (Virg. Æn. Lib. IV.)

De ere begge udarbejdede med paaskjønnelsesværdig Flid, Omhu og Udholdenhed, og med flittig og skjøn Benyttelse af den overordentlig rige Literatur, uden at man hos nogen af Forfatterne mærker noget til den Slappelse, som saa let indtræder ved Behandlingen af en overvældende Stofmasse, der ved visse Perioder indtræder ved den stillede Opgave. Begge Arbejder give et sandt og rigtigt Billede af denne meget brydsomme Del af Fysikens Historie, og i begge ledsages den historiske Fremstilling af et sundt og selvstændigt Ræsonnement; men medens den først nævnte Afhandling nærmest holder sig til den historiske Side af Sagen og medtager alt, men derved paa sine Steder bliver noget trættende, behandler den sidst nævnte sin Gjenstand fra et mere kritisk ræsonnerende Standpunkt, er noget mindre fuldstændig, men har derved vundet i livlig Fremstilling. Begge Afhandlinger maa vi betragte som særdeles tilfredsstillende Løsninger af den stillede Opgave; men i Følge det oven for anførte er det os ikke muligt at give nogen af dem Fortrin fremfor den anden, og da vi mene, at den Omstændighed, at den sidst nævnte Afhandlings Slutning først blev indsendt, efter at den bestemte Termin var udløbet, men førend Læsningen af den første Afhandling var tilendebragt, ikke bør komme i Betragtning ved et saa besværligt og omfattende Arbejde som det foreliggende, saa tillade vi os at indstille, at Prismedaillen tilkjendes begge Forfattere.*

Den 17de Marts 1868.

C. Holten.

Julius Thomsen.

*) Tilladelsen meddelt ved Ministeriets Skrivelse af 25. Marts 1868.

De for Aaret 1867—68 udsatte Prisopgaver vare følgende:

1. Theologi. Pascal som Apologet i Forhold til hans Samtid og sammenlignet med følgende Tidens Apologeter. 2. Lovkyndighed. Legatarens Retsforhold til Testators Bo, hans Arvinger og Kreditorer undersøges og udvikles efter dansk Ret. 3. Statsvidenskab. Der ønskes en kritisk Undersøgelse af de Angreb, som ere gjorte paa den af Malthus udviklede Theori om Befolkningsforholdene, i Forbindelse med en Fremstilling af de gennem dem vundne Resultater. 4. Lægevidenskab. En sammenlignende Fremstilling af de i den nyere Tid som feberformindskende benyttede Midlers (Digitalis, Chinin, Veratrum) Indvirkning paa Temperatur, Puls og Stofskifte. 5. Filosofi. At paavise Forbindelsen mellem Nyplatonikernes Theurgi og deres metafysiske Tænkningens Form og Endemaal. 6. Æsthetik. Hvad er det ejendommelige hos Holberg, der adskiller og udmærker ham i Sammenligning med Molière? 7. Historie. At give en Fremstilling af de Forandringer, der foregik med Statsbestyrelsen i Danmark fra 1660 til 1699 med forudskikket Udsigt over den tidligere Tids Bestyrelsesformer. 8. Klassisk Filologi. Exponatur de Philodemo Epicureo examineturque scripta, quæ ei tribuuntur. Fremstilling af Epikuræeren Philodemos's literære Virksomhed og Undersøgelse af de Skrifter, der tillægges ham. 9. Østerlandsk Filologi. At give en Skildring af Brahmanernes Stilling i det gamle indiske Samfund. 10. Naturhistorie. At give en systematisk kritisk Fremstilling af alle i en større naturlig begrænset Del af Danmark forekommende Arter af Kjærnesvampenes Familie (Pyrenomycetes. E. Fries). Afhandlingen maa være ledsaget af tørrede Exemplarer af alle Arter. 11. Matematik og Astronomi. At fremsætte de Methoder, hvorved de partielle Differentialligninger af første Orden integreres. 12. Kemi og Fysik. Der gives en Udsigt over den Indflydelse, som Nordens Kemikere have udøvet paa Kemiens Udvikling.

1869.

Til Besvarelse af de for Aaret 1867—68 af Universitetet udsatte 12 Prisopgaver indkom i Aaret 1868—69 sex Afhandlinger: en theologisk, to retsvidenskabelige, en statsvidenskabelig, en historisk og en matematisk. Ligeledes indkom i dette Aar en naturhistorisk Afhandling som Besvarelse af den for Aaret 1866—67 udsatte Prisopgave*). Af disse Afhandlinger fandtes 4 værdige til Prisen nemlig den theologiske, den ene af de retsvidenskabelige, den historiske og den matematiske; tre Afhandlinger, nemlig den anden af de retsvidenskabelige; den statsvidenskabelige og den naturhistoriske, blev der tilkjendt Akcessit. Forfatterne fandtes at være

af de prisbelønnede Afhandlinger:

Stud. theol. Poul Sveistrup, af den theologiske,

Cand. juris., Sekondlieutenant i Artilleriet, Johan Henrik Deuntzer, af den retsvidenskabelige,

Cand. juris. Sofus Vedel, af den historiske,

Stud. mag. P. C. V. Hansen, af den matematiske,

*) Se foran Side 504

af de Akcessit tilkjendte Afhandlinger:

Cand. jnr. Sagførerfuldmægtig A. Grüner, af den retsvidenskabelige,

Cand. politices Carl Salmonsens, af den statsvidenskabelige.

Forfatteren af den naturhistoriske Afhandling ønskede ikke sit Navn offentliggjort.

Vedkommende Censurers Bedømmelser af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. Den theologiske Afhandling. Til Besvarelse af Prisopgaven for 1867—68: „Pascal som Apoget i Forhold til sin Tid og sammenlignet med følgende Tidens Apogeter“ er indkommet en Afhandling, betegnet med Skriftstedet 1 Cor. 13, 12 som Motto. Dette Arbejde er udført med Flid og videnskabelig Sans og har gennem kritiske Detailundersøgelser naaet et temmelig betydeligt Omfang. Fremstillingen er vel begrundet og forstandig, ren og helt igjennem sig selv lig; den vidner om Modenhed og, i det hele taget, om selvstændig Benyttelse af Literaturen. Dog har Forfatteren behandlet sin Opgave under et altfor individuelt Synspunkt. Pascals apogetiske Standpunkt falder for ham væsentlig sammen med Apologiens Begreb overhovedet, og hans skeptiske Grundanskuelse af Kristendommens Modstrid mod al Fornuft er ikke blevet undergivet den Kritik, hvortil den opfordrer. Det naturlige Forhold, hvori Apologetikens Behandling træder til forskellige Tidens forskellige Syn paa det aandelige Liv, er ham ikke klart; derfor bedømmes følgende Tidens Apogeter alene efter deres Overensstemmelse eller Uoverensstemmelse med Pascals Tanker. Ligesom derfor Sammenligningen bliver tilfældig, bliver den ogsaa trættende ved Gjen-tagelser; Savnet føles af en almindelig Grundlægning af Apologetikens Opgave. Uagtet Arbejdets Mangler erkjender Fakultetet dog baade Studium og Gaver hos Forfatteren, og naar Fremstillingen af Pascals Apologi i Forhold til hans Samtid tør anses som Hovedopgaven, skjønner Fakultetet, at den er løst saa tilfredsstillende og tiltrækkende, at det tilkjender Forfatteren Prisen.

D. 19de Marts 1869.

H. N. Clausen. C. E. Scharling. C. Hermansen. J. A. Bornemann.

II. De juridiske Afhandlinger. Til Besvarelse af den i 1867—68 udsatte Prisopgave i Lovkyndighed: „Legatarens Retsforhold til Testators Bo, hans Arvinger og Kreditorer undersøges og udvikles efter dansk Ret“, er der til Fakultetet indkommet tvende Afhandlinger.

I den ene, der har til Motto en Ytring af Savigny: „In unsrer Wissenschaft beruht aller Erfolg auf dem Besitz der leitenden Grundsätze,“ har Forfatteren skarpere og bestemtere, end det i Systemerne plejer at ske, udviklet Modsætningen mellem Universalsukcessionens Væsen og de legatariske Villieserklærings Indhold. Fra det saaledes vundne sikre Udgangspunkt har Forfatteren set sig i Stand til klart og træffende at paavise det uholdbare i den hos os fremsatte Lære, at Berettigelsen i Følge et Legat altid har en obligatorisk Karakter; Sandt Værd i videnskabelig Henseende har ligeledes Forfatterens Undersøgelse om jus accrescendi, der i korte Træk indeholder en vel overvejet og i det hele tilfredsstillende Belysning af dette saa omtvistede Æmne. Der forekommer derhos overalt i Afhandlingen, selv i de Partier, der ikke ere lykkedes Forfatteren saa fuldstændig som de foran nævnte, mange træffende og skarpsindige Bemærkninger, der vidne om et sikkert juridisk Blik og en ingenlunde almindelig juridisk Uddannelse. Paa den anden Side har denne Afhandling dog ikke uvæsentlige Mangler; navnlig maa Forfatterens Udvikling af Legatarens Retsstilling over for Arvingerne anses for forfejlet. Hans Udgangspunkt, at Arvingernes Forpligtelse over for Legatarerne i Principet hviler paa den samme Grund som deres Forpligtelse over for Kreditorerne, nemlig i begge Tilfælde paa Arvingernes ensidige Villieserklæring, kan ikke erkjendes for holdbart, og Forfatteren er herved blevet ført til i denne Materie at opstille forskellige urigtige Sætninger. Men uagtet Besvarelsen af et Hovedpunkt i Opgaven saaledes ikke kan siges at være tilfredsstillende, har Fakultetet dog, af Hensyn til Afhandlingens mange fortjenstfulde Sider, og da den i det hele vidner om en umiskjendelig Evne til dybere gaaende

videnskabelig Forskning, ikke taget i Betænkning at tildele Forfatteren den ud-satte Prisbelønning.

Den anden Afhandling, der er mærket q. f. f. s., staar ikke lidet tilbage for den først nævnte. Ogsaa dennes Forfatter kommer, skjønt i en anden Retning, til en urigtig Bestemmelse af Arvingernes Retsstilling over for Legatarerne, og der er overhovedet ikke noget Parti af Afhandlingen, uden at det maa siges at lide af større eller mindre Mangler. Forfatteren har vistnok paa ikke faa Punkter fremdraget de rigtige Synspunkter, men disse ere ikke blevne tilbørlig fastholdte eller tilstrækkelig gennemførte. Ligesom der imidlertid gennem hele Afhandlingen gaar en anerkjendelsesværdig Stræben efter Selvstændighed i Opfattelsen, saaledes vise de forskjellige gode Momenter, som den indeholder, at Forfatteren er i Besiddelse af en juridisk Skarpsindighed og Tænksomhed, som giver Forventning om at ville bære gode Frugter, naar han naar en noget større Modenhed. Af Hensyn hertil har Fakultetet troet at burde tilkjende ham Akcessit som Opmuntring til fortsat videnskabeligt Arbejde.

D. 30te Marts 1869.

J. Gram.

A. Aagesen.

J. Nellemann.

Goos.

III. Den statsvidenskabelige Afhandling. Som Besvarelse af den statsvidenskabelige Prisopgave for 1867—68: „Der ønskes en kritisk Under-søgelse af de Angreb, der ere gjorte paa den af Malthus udviklede Theori om Befolkningsforholdene i Forbindelse med en Fremstilling af de gennem den vundne Resultater“, er der indkommet en Afhandling med Motto af Montesquieu: „Partout où il se trouve une place, où deux personnes peuvent vivre commodément, il se fait un mariage,“ og af Bastiat: „Je crois, que l'invincible tendance sociale est une approximation constante des hommes vers un constant niveau physique, intel-lectuel et moral, en même temps qu'une élévation progressive et indéfinie de ce niveau.“

Forfatteren mangler ofte Blik for det væsentlige, ligesom ogsaa nogle af de vigtigste Sider af Befolkningslæren næsten ganske undgaa hans Opmærksomhed, og han beskæftiger sig meget lidet med de fleste praktiske Resultater af Theorien, medens han derimod ikke sjældent indlader sig paa Betragtninger, der ikke vedkomme Spørgsmaalet. Han synes heller ikke at have gjort sig tilstrækkelig bekjendt med den Kritik, Malthus' Lære i det hele har været underkastet, da han væsentlig kun tager Hensyn til nogle enkelte Skrifter, med Forbigaaelse af andre betydelige Arbejder saa vel fra den ældre som fra den nyere Tid. Hans Fremstilling er endelig uden tilbørlig Orden, den er ofte løs og mangler i det hele skarp viden-skabelig Bevisførelse. Da Afhandlingen imidlertid ved Siden af disse store Mangler, foruden at udmærke sig ved en let og livlig Fremstilling, tillige viser, at Forfatteren har gjort et flittigt og omhyggeligt Studium af enkelte af de vigtigste Kilder, og da han underkaster en Del af Spørgsmaalet en temmelig omfattende Behandling, og da endelig hans Betragtninger, om de end meget nøje slutte sig til selve Malthus, i det væsentlige maa erkjendes for rigtige, har man dog troet at kunne kjende ham værdig til et „Akcessit“.

D. 20de Marts 1869.

Benzon-Buchwald.

N. C. Frederiksen.

IV. Den historiske Afhandling. Som Gjenstand for Universitetets Prisopgave for Aaret 1867—68 ønskedes: En Fremstilling af de Forandringer, der foregik med Statsbestyrelsen i Danmark fra 1660 til 1699, med forudskikket Udsigt over den tidligere Tids Bestyrelsesformer. Der er som Besvarelse af denne Opgave indkommet en Afhandling, der har til Motto Slutningsordene af Taciti Agricola Kap. IV: „Ex sapientia modum“. Denne Afhandling er ikke uden væsentlige Mangler. I formel Henseende gjør den mere juridisk tørre end historiske Fremstilling Læsningen ikke sjældent noget trættende. Ogsaa savner man altfor meget en Fremhævelse af og Sammenstilling med den samtidige tilsvarende Ud-vikling i andre evropæiske Lande, og navnlig i Sverige. Endelig er ogsaa for den dansk-norske Stats Vedkommende et og andet, der vilde have ligget inden for Opgavens Omraade, blevet overset af Forfatteren, ligesom han ikke heller har undgaaet enkelte positive Fejl. Paa den anden Side viser imidlertid denne Afhandling,

der er ledsaget af enkelte hidtil utrykte Aktstykker fra Geheimearkivet, saa megen Flid og Tænksomhed, og yder saa gode Bidrag til Opgavens Besvarelse, at vi ikke have troet, at den udsatte Pris burde nægtes ham.

D. 18de Marts 1869.

F. Schiern.

E. Holm.

V. Den naturhistoriske Afhandling. Til Besvarelse af Universitetets Prisspørgmaal, udsat i 1866—67, om de Forskjelligheder, som de danske Arter af Frøernes og Tudsernes Familier frembyde med Hensyn til Levemaade, Forvandling og Benbygning, er der kun indsendt et Arbejde med Motto: Nemo scit, quantum nescit, i to Dele i 4to. Den første Del (148 Sider), indeholdende de biologiske Afsnit, Levemaaden og Forvandlingen samt en forudskikket kritisk Oversigt over de danske Arter af Frøer og Tudser, indkom i rette Tid, den anden (155 Sider), behandelende Benbygningen, tre Uger senere, da Konsistorium efter den anonyme Forfatters Begjæring, havde indrommet en saadan Frist.

Den udsatte Opgave havde fordret, at Besvarelsen skulde ledsages med de nødvendige Figurer eller Præparater, og Forfatteren har valgt især at oplyse sine Undersøgelser med disse sidste, hvoraf han har indsendt et overordentlig stort Antal, medens kun ganske enkelte Figurer ledsagede Afhandlingen. Samlingen af Præparater fylder flere Skabe og bestaar dels af hele Dyr (udvoxne og i Larvetilstand), opbevarede i Spiritus, dels og fornemmelig af mange hundrede Skeletpartier eller Grupper af Knogler, der, efter at være blevne omhyggelig rensede, ere i forskjellige Stillinger klæbede paa Glasplader paa en net og Skjnhedssansen tiltalende Maade.

Indsamlingen af de talrige Individuer, der af begge Kjøen af de forskjellige Arter ere blevne benyttede til Præparaterne, Tilberedelsen af de enkelte Knogler (fornemlig ved Maceration) eller af de enkelte Skeletpartier (ved Skelettering), alle disse Deles regelmæssige Opklæbning paa Glaspladerne samt nøjagtige Etikettering o. s. v., aflægge et stærkt Vidnesbyrd om Forfatterens Udholdenhed, idet hverken Tid eller Flid synes sparet paa Tilvejebringelsen af denne Art af Hjælpemidler til Besvarelsens Udførelse og dens Bedømmelse. Et gunstigt Vidnesbyrd om den Omhu, Forfatteren har skjænket sit Arbejde, gaar ogsaa frem af selve Afhandlingens hele Udstyr. Men, saa megen Pris vi end gjerne ville sætte paa det tilvejebragte store Antal af Præparater og paa de nævnte ydre Egenskaber ved disse, maa vi dog mene, at Forfatteren ved at ville behandle sin Præparatsamling saaledes, som det er sket, er kommet ind paa en Afvej, og vi kunne ikke andet end beklage det Misforhold, som herved er fremkommet mellem den store Sum af Tid og Kræfter, som Præparaternes Tilvejebringelse og zirlige Opstilling have kostet Forfatteren, og den ringere Tid, der paa Grund heraf er blevet levnet Forfatteren til deres Afbenyttelse til Opgavens Besvarelse. Dette Misforhold som Forfatteren i øvrigt selv har følt, er blevet saa meget større, som den overvejende Flerhed af Præparaterne kunde have været tilberedte og opstillede paa en vel ikke saa zirlig, men mere tidsbesparende og dog til videnskabeligt Øjemed mere hensigtsmæssig Maade, og ved et uheldigt Sammentræf er det desuden blevet i sine Følger desto føleligere, som Forfatteren, der ses at have været fraværende paa en Rejse i Udlandet, da Opgaven offentliggjordes, allerede havde mistet de første Maaneder af den til Besvarelsen satte Frist af to Aar.

Det nævnte ugunstige Forhold ville vi saaledes være tilbøjelige til at tilskrive, at Forfatteren i den sidste Del, der omfatter de danske Arters Benbygning og som han selv har erklæret for det Afsnit af Opgaven, paa hvilket han har villet lægge den største Vægt, har f. Ex. kun mindre fuldstændig gjort Rede for Skelettets bruskede Partier og ganske unldadt at behandle nogle af de for Spørgsmaalets Besvarelse væsentligste Dele af Skelettet: Fødderne (Fodrod og Fod) og selve Kraniet eller Hovedet som Helhed. Dette Savn afhjælpes ikke derved, at Hovedets enkelte, ved Maceration frigjorte Knogler ligesom Hvirvelsøjlen, Bækkenets og Skulderpartiets benede Elementer samt de lange Knogler af Lemmerne, ere for alle de danske Arters Vedkommende blevne udferlig og omhyggelig sammenlignede, om end ikke overalt med det Udbytte, som en anden Rensningsmaade, anvendt i det mindste ved Siden af Macerationen, vilde have givet (saaledes eksempelvis Tandforholdet).

En uligelig Fordeling af den til Indsamling og den til Iagttagelse og Undersøgelse anvendte Tid have vi ment ligeledes at have været Kilden, i det mindste til Dels, til de mere følelige Mangler i den første Del af Besvarelsen, der omhandler de danske Arters Levemaade og Forvandling eller meddeler Bidrag til dem. Selvstændige Bidrag i disse Retninger (være sig enten nye eller bekræftende og berigtigende de ældre), ere ikke ret mange, men der er blandt dem unægtelig nogle, som vi sætte Pris paa. Fremstillingen af disse Forhold lider imidlertid vel hyppig af Misforstaaelser, baade af den Betydning, som med Rette kan tillægges det af Forfatteren selv set, og af den, som de tidligere Forfatteres Meddelelser om de samme eller lignende Forhold have. Ogsaa Behandlingen af de danske Arters Selvstændighed og Synonymi, der ganske rigtig er skikket forud for de biologiske Afsnit, lader ikke lidet tilbage at ønske, idet man her som i alle Afsnittene føler Mangel dels paa Kundskab til den nødvendige, ikke store Literatur, dels paa Greb til ret at benytte den, og bringes i Tvivl om Forfatteren virkelig ved Siden af al den for Dagen lagte Iver ogsaa har haft et tilstrækkelig aabent Blik for Naturen.

En af os, Professor Schiødte, kan i flere Henseender ikke slutte sig til foranstaaende Bedømmelse, ser navnlig de fremhævede Mangler i et langt mildere Lys, og tilkjender Arbejdets Fortrin en større Betydning. Forfatteren ses efter hans Mening med alvorlig Villie og umiskjendeligt Kald at have givet sig i Færd med Opgaven, men af Mangel paa Erfaring at være kommet til fra først af at anlægge sine Undersøgelser efter en Plan, som den givne Tidsfrist trods al anvendt Flid ikke tillod at gennemføre, og som det var for sent at ændre fra Grunden af, da han kom til Klarhed over dens altfor store Omfang. Fejlen er af den Slags, der hyppigst begaas af Begyndere i Naturgranskningens, saa såare vanskelige Kunst, ikke mindst af dem, som senere blive meget dygtige Mænd. Han mener derfor, at der ikke bør lægges videre Vægt paa den i nærværende Tilfælde, hvor Omstændighederne have gjort det umuligt for Forfatteren at rette den i Tide, og holder for, at den foreliggende Undersøgelse i det hele, som zoologisk Prøvearbejde, og under Hensyn til hvad der for Tiden præsteres hos os i dette Fag, har saadanne Fortjenester, at Universitetet bør lønne den med den udsatte Pris.

Flertallet af os have derimod paa Grund af de oven for fremhævede svage Sider ved Arbejdet ikke kunnet erkjende, at dette har givet Vidnesbyrd om saa gode eller modne Studier, at vi have kunnet tilkjende dets Forfatter den udsatte Pris; men, som vi oven for have berørt, Forfatteren har lagt en saa ærlig Stræben og saa udholdende Flid for Dagen, selv om dette end til Dels er sket i Retninger, som vi maa anse for forfejlede, at vi finde hans Besvarelse værdig til et hæderligt Akkessit.

D. 30te Marts 1869.

Japetus Steenstrup. A. S. Ørsted. Johnstrup. Schiødte. J. Reinhardt.

VI. Den mathematiske Afhandling. Som Besvarelse af den mathematiske Prisopgave angaaende Theorien af Integration af partielle Differentiaalligninger af første Orden, er der indkommet en Afhandling med Motto: non datur metaphysica in mathesin via. Den begynder med en temmelig fuldstændig historisk Oversigt over Theoriens Udvikling, meddeler derefter en udførlig og i det hele klar Fremstilling af de temmelig vanskelige Metoder, hvilken vidner om Forfatterens grundige og omhyggelige Studium af Cauchy's og Jacobis Arbejder, og belyser Sagen ved mange gode og til Dels originale Exempler. Vi kunne derfor uden Betænkelighed erklære, at Forfatteren ved sin Besvarelse har gjort sig meget værdig til den udsatte Pris.

D. 19de Marts 1869.

d'Arrest.

Adolph Steen.

De for Aaret 1868—69 udsatte Prisopgaver*) vare følgende:

*) Jfr. kgl. Resol. af 23de Juni 1868 (Univ. Aarb. f. 1864—71 I. S. 429). at Adgangen til at vinde Universitetets Prismedaille fremtidig er aabnet for enhver, som uden at have opnaaet fast kgl. Ansættelse paa den Tid, Prisopgaven besvares, maatte føle sig opfordret til at deltage i Konkurrencen.

1. Theologi. Skildring af den danske Kirkes synodale Virksomhed i Middelalderen og efter Reformationen. 2. Lovkyndighed. At udvikle Begrebet om Bedrageriforbrydelsen. 3. Statsvidenskab. Hvorvidt er Frihed i Henseende til Bortforpagtning af mindre Landejendomme hensigtsmæssig? 4. Lægevidenskab. En kritisk Fremstilling af Olliers og Sédillots Resektionsmetoder og disses Resultater med Hensyn til Benenes Regeneration. 5. Filosofi. At paavise de forskellige Forandringer, Substansbegrebet har undergaaet i den nyere Filosofi. 6. Æsthetik. Hvad er det bestaaende i Poesien, og hvorvidt er der noget deri, der kun har Betydning for en bestemt Tid? 7. Historie. En kritisk Oversigt og Bedømmelse af den nyere Tids Oplysninger og Undersøgelser om Wallensteins politiske Stilling og Planer efter Slaget ved Lützen til hans Død. 8. Klassisk Filologi. Exponatur de formis anacoluthorum, quæ apud Thucydidem, maxime in orationibus, reperiuntur. At fremsætte de hos Thukydidens, især i Talerne, forekommende Anacoluthers særegne Former. 9. Østerlandsk Filologi. At fremstille efter arabiske Grammatikere Navneordets Kasusbøjning og dens Anvendelse, samt at paavise de Spor af en tilsvarende Bøjning, som findes i det hebraiske Sprog. 10. Naturhistorie. En Undersøgelse af de i en selvvalgt Del af Danmark (i Udstrækning omtrent som en Fjerdedel af Sjælland) forekommende Rullesten med Hensyn til deres mineralogiske Beskaffenhed og de deri opbevarede Forsteninger, især henhørende til Overgangsformationen. 11. Matematik og Astronomi. At samle og ordne samt indbyrdes at sammenligne de indtil Midten af Aaret 1868 fremkomne Resultater af spektralanalytiske Forskninger i deres udelukkende Anvendelse paa Himmeligemerne. Arbejdet maa saa vidt mulig indeholde orienterende Oplysninger om Forskjelligheder ved de anvendte Analysator-Apparater, og navnlig gaa ud paa bestemt at lade de Punkter fremtræde, hvori de enkelte Iagttageres Resultater paa det omhandlede Omraade enten støtte eller endnu synes at modsige hinanden. 12. Fysik og Kemi. Der fordrer en historisk og kritisk Fremstilling af de forskellige Undersøgelser, Fysikerne have anstillet over den electricke Gnist, tillige med en samlet Fremstilling af det, man for Tiden ved om dette Fænomen.

1870.

Til Besvarelse af de for Aaret 1868—69 af Universitetet udsatte 12 Prisopgaver indkom i Aaret 1869—70 otte Afhandlinger: en theologisk, en retsvidenskabelig, en æsthetisk, tre historiske og en i klassisk Filologi. Af disse Afhandlinger fandtes en, nemlig den ene af de historiske, værdig til Prisen; tre Afhandlinger, den theologiske, den lægevidenskabelige og en historisk, blev der tilkjendt Akcessit. Forfatterne fandtes at være

af den prisbelønnede Afhandling:

Stud. mag. C. F. Bricka,

af de Akcessit tilkjendte Afhandlinger:

Cand. theol. F. A. O. Rugaard, af den theologiske,

Cand. med. & chir. Chr. Fenger, af den lægevidenskabelige,

Cand. juris, Attaché ved det kgl. Gesandtskab i London, Chr. Treschow, af den historiske.

Vedkommende Censurers Bedømmelser af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. Den theologiske Afhandling. Over det opgivne Prisspørgsmaal: „Skildring af den danske Kirkes synodale Virksomhed i Middelalderen og efter Reformationen“, er indkommet en Afhandling med Motto af Luther. Forfatteren synes ikke tilstrækkelig at have stillet sig det Maal klart, hvorhen han vilde stræbe, samt tillige at savne ikke faa af de Forudsætninger, der ere Vilkaar for Spørgsmaalets heldige Løsning. Forkundskaberne til saa vel den danske Kirkes som Nabokirkernes Historie kunde have været betydeligere, Plan og Ordning anskueligere og Brugen af Kilderne mere kritisk, end Tilfældet er. Man mærker paa alle Punkter, at Forfatteren ikke meget har syslet med historiske Undersøgelser. Derfor lader ogsaa det vundne Udbytte en hel Del tilbage at ønske, medens Forfatteren heller ikke kan siges at være i Besiddelse af synderlig stor Fremstillings-evne. Ledet af disse Grunde, kan Fakultetet ikke stemme for en Prisbelønning af hans Afhandling. Derimod har han med paaskjønnelsesværdig Flid taget fat paa den ingenlunde ganske lette Opgave, og de foreliggende Samlinger røbe en Interesse for det kirkehistoriske Studium, som fortjener Opmuntring. Af Hensyn hertil har Fakultetet ment at kunne tilkjende Forfatteren et ACESSIT.

D. 15de Marts 1870.

H. N. Clausen. C. E. Scharling. H. Hermansen. Fr. Hammerich.

II. Den juridiske Afhandling. Til Besvarelse af den i 1868—69 udsatte Prisopgave i Lovkyndighed; „At udvikle Begrebet om Bedrageriforbrydelsen“ er der til Fakultetet indkommet en Afhandling, der har til Motto:

„Es erben sich Gesetz' und Rechte

Wie eine ew'ge Krankheit fort;

Sie schleppen von Geschlecht sich zum Geschlechte,

Und rücken sacht von Ort zu Ort.“ (Goethe).

Fakultetet kan ikke betragte denne Afhandling som et alvorligt Forsøg paa at besvare den stillede Opgave, da Forfatteren aldeles ikke har indladt sig paa nogen som helst Undersøgelse af Bedrageriets Begreb efter dansk Ret, og i Virkeligheden heller ikke har prøvet paa nogen Udvikling af dette Begreb efter Forholdets Natur, men ladet sig nøje med Meddelelser om enkelte tyske Forfatteres Opfattelser, og for sit eget Vedkommende med en Henvisning til hvad Sprogbrugen formentlig hjemler, i Forbindelse med nogle Bemærkninger om det ejendommelige ved Forbrydelsen Falsk. Der vil derfor ikke kunne være Spørgsmaal om at tilkjende Forfatteren den akademiske Prisbelønning.

D. 15de Marts 1870.

J. Gram. A. Aagesen. J. Nellesmann. Goos.

III. Den medicinske Afhandling. Som Besvarelse af den for 1868—69 givne Prisopgave i Lægevidenskaben: „En kritisk Fremstilling af Ollier's og Sédillots Resektionsmetoder og disses Resultater med Hensyn til Benenes Regeneration“ er der indkommet en Afhandling med Motto: „Périoste fait les os.“ Flourens.

Efter en historisk Indledning, som dog ingenlunde er udtømmende, især hvad den fysiologiske og pathologiske Side af Sagen angaar, gives der i Afhandlingen en Udsigt over de af Ollier og Sédillot udførte Forsøg, en Skildring af selve Operationsmetoderne med de af de to Kirurger opstillede Indikationer for disse, og dernæst en Oversigt over den Strid, som udspandt sig om Methodernes Fortrin og Mangler, samt Meddelelser om de af andre foretagne Kontrollforsøg, hvortil slutter sig en lille Række af Forsøg, som af Forfatteren ere udførte paa Kaniner. Med Rette udhæver dog Forfatteren, at Hovedvægten bør lægges paa de kliniske Iagttagelser af Operationernes Udførelse i den kirurgiske Praxis; en væsentlig Del af Afhandlingen udgjøres derfor ogsaa af de i en overskuelig tabellarisk Form sammenstillede Rækker af Tilfælde, som Forfatteren har uddraget af Literaturen, og paa disse skal da den endelige Dom over Operationsmetoderne bygges. Vi finde imidlertid paa de fleste Punkter i Afhandlingen en vis Ubehjælpsomhed i Behandlingen af Stoffet, en fremtrædende Mangel paa Orden og Sammenhæng og ikke sjælden tillige paa Klarhed i Fremstillingen, der tilmed ikke overalt er fri for en uheldig Sammenblanding af det væsentlige med det uvæsentlige; selve

Benyttelsen og Bearbejdelsen af det kliniske Materiale lader ikke lidet tilbage at ønske, og Forfatteren synes her at være ubekendt med de Bidrag til Bedømmelsen af Operationernes Resultat, som findes nedlagte i vor egen Literatur; som en væsentlig Mangel maa vi da ogsaa udhæve, at det, som burde være Hovedgjenstanden for Undersøgelsen — nemlig den „kritiske“ Vurdering af Operationsmetoderne saa vel i Almindelighed som lige over for specielle Indikationer — ingenlunde kommer til sin fulde Ret, idet netop dette Punkt er mindst udførlig og udtømmende behandlet.

Vi kunne altsaa ikke erkjende, at det er lykkedes Forfatteren tilfredsstillende at løse den stillede Opgave; men i Paaskjønnelse af den Flid, han har udvist især ved Samlingen af de kliniske Iagttagelser, og i Betragtning af, at han dog i det hele taget maa siges at have betraadt den rigtige Vej, som ved et mere modent Overblik kunde have ført ham til Maalet, mene vi dog, at der kan tilkjendes ham „Akkessit“.

D. 3dje Marts 1870.

Saxtorph.

F. Schmidt.

C. Reisz.

IV. Den æsthetiske Afhandling. I Anledning af Universitetets Prisopgave for 1868—69: „Hvad er det bestaaende i Poesien og hvorvidt er der noget deri, der kun har Betydning for en bestemt Tid“, er der blevet indsendt et lille poetisk Forsøg med Motto: „Digter! der er Sandhed i dit Værk“, o. s. v. Komiteen har ikke kunnet opdage, at det indsendte staar i noget som helst Forhold til den stillede Opgave, og skal derfor afholde sig fra enhver Kritik deraf.

D. 10de Marts 1870.

C. Hauch.

J. L. Ussing.

H. Brøchner.

V. De historiske Afhandlinger. Universitetets Prisspørgsmaal i Historie for Aaret 1868—69 fremsatte denne Opgave: „En kritisk Oversigt og Bedømmelse af den nyere Tids Oplysninger og Undersøgelser om Wallensteins politiske Stilling og Planer efter Slaget ved Lützen til hans Død“. Spørgsmaalet har fremkaldt tre Besvarelser. En af dem har til Motto disse Ord af Lessing i hans Rettungen des Horaz: „Ungerecht wird die Nachwelt nie seyn. Anfangs zwar pflanzte sie Lob und Tadel fest, wie sie es bekommt, nach und nach aber bringt sie beides auf ihren rechten Punkt“. En anden af Besvarelserne har til Motto Sætningen: „Nil nisi verum“. Den tredje betegnes med disse Ord af Richelieus Memoirer: „La bonne ou mauvaise réputation dépend de la dernière période de la vie“.

Foreløbig maa her bemærkes, at, efter at Prisspørgsmaalet var udsat i Aaret 1868 og inden Terminen for dets Besvarelse var udløbet i Aaret 1869, blev i forrige Aar den i Spørgsmaalet tilsigtede historiske Literatur foreget ved et nyt Bidrag fra en af Tysklands mest ansete historiske Forfattere, nemlig ved L. v. Rankes Geschichte Wallensteins. Dette Skrift, der dog snarere kan siges at handle om Tredivaarskrigens Historie i Almindelighed, end særlig om Wallensteins, har imidlertid ikke gjort den udsatte Prisopgave overflødig.

Forfatteren til den Afhandling, der er betegnet med Motto af Lessing, har med megen Omhu og Grundighed sat sig ind i den stillede Opgave og leveret et Arbejde, der i det hele maa kaldes tilfredsstillende. Om endog Opfattelsen af Wallenstein i enkelte Henseender næppe kan frikjendes for at lide af Ensidighed, og Fremstillingen stundom er noget søgt, ere disse Mangler dog ikke saa store, at de kunne være til Hinder for at tilkjende Forfatteren den udsatte Prisbelønning.

Den med Motto: „Nil nisi verum“ indgivne Afhandling røber i det hele Flid og en forstandig Opfattelse af Forholdene og Wallensteins Stilling til disse, men lider af Mangel paa Klarhed og Bestemthed, ligesom der i høj Grad savnes Citater, og Fremstillingen paa nogle Steder ej er fri for at være kejtet. Paa Grund af disse Mangler kunne vi kun tildele Forfatteren et Akkessit.

Den tredje Afhandlings Forfatter, der har taget sit Motto fra Richelieus Memoirer, har indskrænket sig til at give en Oversigt over Wallensteins-Literaturen,

der imidlertid er for kortfattet og ufuldstændig til, at hans Afhandling kan komme i Betragtning til Prisbelønning.

D. 14de Marts 1870.

Fr. Schiern.

C. F. Allen.

E. Holm.

VI. Den filologiske Afhandling. Over den i Fjor udsatte Prisopgave i den klassiske Filologi: „At fremstille de hos Thukydid, især i Talerne, forekommende Anakoluthers særegne Former“ er indkommet en ikke med noget Motto betegnet Afhandling. Denne Afhandling bærer Spor af et ikke ringe Studium af græsk Grammatik, af flittig Læsning af Thukydid og af omhyggelig Samling af Stof til Opgavens Bearbejdelse; men Bearbejdelsen selv er utilfredsstillende. Anakoluthets Begreb bestemmes meget vilkaarlig og saaledes, at det omfatter en Mængde forskjelligartede syntaktiske Uregelmæssigheder, som efter Sprogbrugen slet ikke kunne henføres dertil. Paa dette Grundlag er derefter bygget en meget detailleret Inddeling, og under dennes med en kort og ikke synderlig tydelig Forklaring indledede Rubriker ere de thukydidiske Exempler anførte. Der savnes ethvert Forsøg paa en Fremhævelse af det ejendommelige i Thukydid's Stil og i hans Anvendelse af Anakoluthet i Sammenligning med den hos andre ældre græske Prosaister fremtrædende Frihed og Afgivelse fra den regelbundne Gang i Talens og Periodens Form; der er næppe anført et eneste Sted af nogen anden Skribent. Lige saa vel savnes enhver Udvikling af de fælles og karakteristiske Hovedmotiver for Anakoluthet hos Thukydid, navnlig som det fremtræder i Talerne i Modsætning til den egentlige Fortælling, hvoraf det er en Følge, at Afhandlingen ikke fører til noget for den exegetiske Behandling af Thukydid's vejledende Resultat, aldeles bortset fra, hvad der kunde indvendes mod enkelte Steders Opfattelse. Ogsaa den latinske Sprogform er meget tung og aldeles moderne skolastisk. Vi kunne derfor ikke tilkjende Forfatteren nogen Belønning.

D. 14de Marts 1870.

J. N. Madvig.

J. L. Ussing.

De for Aaret 1869—70 udsatte Prisopgaver vare følgende:

1. Theologi. En dogmatisk og historisk Undersøgelse af Lærefrihedens Ret og Grænse i den protestantiske Kirke.
2. Lovkyndighed. At udvikle Betydningen af Adskillelsen mellem Factum og Jus paa Civilprocessens Omraade.
3. Statsvidenskab. Efter en kort historisk-statistisk Fremstilling af de skandinaviske Bankers Opstaaen, Udvikling og Virksomhed ønskes Spørgsmaalet om Bankfrihed belyst, med særligt Henblik til de i de seneste Aar i Frankrig derom førte Forhandlinger.
4. Lægevidenskab. En Fremstilling og kritisk Vurdering af de forskjellige Tidens Anskuelse om Fosterets Stillings- og Leje-Forandringer under Svangerskabet, samt om de Aarsager, som betinge det regelmæssige Fosterleje ved Fødselen.
5. Filosofi. At paavise Forholdet mellem Schellings Naturfilosofi og Fichtes Videnskabslære.
6. Æsthetik. Inden for hvilke Grænser kan en Mythologi, der ikke længere er Gjenstand for Tro, faa Betydning for Poesien og Kunsten?
7. Historie. At fremstille de nederlandske Stæders Handelsforhold til de tre nordiske Riger indtil Freden i Speyer 1544, og deres Betydning saa vel i andre Henseender som med Hensyn til de politiske Forhold.
8. Klassisk Filologi. Plutarchi vita Pelopidæ justo commentario enarretur. Der forlanges en exegetisk Bearbejdelse af Plutarchs Biografi af Pelopidas.
9. Østerlandsk Filologi. At give en Fremstilling af Ord-dannelseslæren saa vel i Vedasproget som i det klassiske Sanskrit.
10. Matematik og Astronomi. Man skal udvikle, hvorledes en given Flades Krumningslinier lade sig bestemme saa vel analytisk som syntetisk, og gjøre Anvendelse af de angivne Metoder paa de mest bekjendte Arter af Flader.

11. Fysik og Kemi. Der fordres en Fremstilling af de Anvendelser, som i viden- skabelig og praktisk Retning ere gjorte af Elektromagnetismen i de 50 Aar, som ere forløbne siden dens Opdagelse. 12. Naturhistorie. Da der i den senere Tid er vakt Tvivl om flere Punkter i Insektædernes (Mammalia insectivora) og Flaggermusenes Liv, ønsker man selvstændige Undersøgelser og Iagttagelser over vore indenlandske Insektædere, især med Hensyn til deres Næring og Tandsystem; dette sidste fordrer man beskrevet i begge dets Sæt og Gangen i Tandskiftet nøje angivet for hver af Slægterne i det mindste. Lignende Under- søgelser og Iagttagelser ønskes anstillede paa et Par af vore almindelige Flagger- mus. Ved Sammenstillingen af det vundne Udbytte maa tillige tages Hensyn til, hvad der i denne Retning allerede maatte være bekendt. Oplysende Præparater og Tegninger maa følge med Besvarelsen.

1871.

Til Besvarelse af de for Aaret 1869—70 af Universitetet udsatte 12 Pris- opgaver indkom i Aaret 1870—71 ti Afhandlinger: en theologisk, fire lægeviden- skabelige, to æsthetiske, en i klassisk Filologi, en mathematisk og en fysisk. Af disse Afhandlinger fandtes tre værdige til Prisen, nemlig en af de lægeviden- skabelige, den mathematiske og den fysiske; to Afhandlinger nemlig en lægeviden- skabelig og Afhandlingen i klassisk Filologi, blev der tilkjendt Akcessit. For- fatterne fandtes at være

af de prisbelønnede Afhandlinger:

Cand. med. & chir. A. Goldschmidt, af den lægevidenskabelige,

Cand. mag. P. C. V. Hansen, af den mathematiske,

Cand. med. & chir. Rasmus Pedersen, af den fysiske,

af de Akcessit tilkjendte Afhandlinger:

Stud. med. et chir. Chr. Jürgensen, af den lægevidenskabelige,

Stud. philol. Kr. Mikkelsen, af den klassisk-filologiske.

Vedkommende Censurers Bedømmelser af de indleverede Afhandlinger lyde saaledes:

I. Den theologiske Afhandling. Til Besvarelse af den for Aaret 1869—70 fremsatte theologiske Prisopgave: „En dogmatisk og historisk Under- søgelse af Lærefrihedens Ret og Grænser i den protestantiske Kirke“, er indkommet en Afhandling med Motto: „In necessariis (necessariis) unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas“. Den første Tredjedel (46 Sider) af denne Afhandling, der skulde indeholde en dogmatisk Undersøgelse, bestaar i en Række af løse Tanker, sammenkjædet i en Slags Katekisationsform, hvis Resultat taber sig i svævende Ubestemthed. De to følgende Tredjedele, af historisk Indhold, bestaa af en Masse sammensankede og ukritisk behandlede Enkeltheder, hentede til Dels fra kirke- historiske Lærebøger, men som kun give et broget, forvirrende Billede. Naar Skriftsteder fraregnes, findes der i hele Afhandlingen ikke et eneste Citat eller nogen literær Henvisning. Med Anerkjendelse af Forfatterens gode Mening og anvendte Flid kan Dommen over hans Arbejde dog kun blive, at Udførelsen hverken i Form eller Indhold svarer til, hvad man bør forde af et akademisk Prisskrift.

D. 16de Marts 1871.

H. N. Clausen.

C. E. Scharling.

C. Hermansen.

Fr. Hammerich.

C. Henrik Scharling.

II. De lægevidenskabelige Afhandlinger. Til Besvarelse af den for 1869—70 udsatte Prisopgave i Lægevidenskaben: „En Fremstilling og kritisk Vurdering af de forskjellige Tidens Anskuelse om Fosterets Stillings- og Leje-

forandringer under Svangerskabet samt om de Aarsager, der betinge det regelmæssige Fosterleje ved Fødselen“, er der til Fakultetet indkommet 4 Afhandlinger med Motto: 1) „Natura tum hæc tum alia omnia in partu“ . . . Galenus; 2) „Non tamen satis adhuc explorata“ . . . Aristoteles; 3) „Antiquitatem repetimus“; 4) Es muss die Geschichte durch eine unbefangene Vergleichung der Vergangenheit mit der Gegenwart nachweisen, welche Fortschritte die Wissenschaft selbst gemacht, in welchen Punkten die neue Zeit der alten vorgeschritten, so wenig sie etwæige Rückschritte verschweigen darf, wodurch am besten auf der einen Seite gerechtes Anerkennen des eigenen Werthes befördert, auf der anderen Seite aber stolzes Ueberschätzen der Gegenwart verhütet wird“.

Som en fælles Mangel ved alle de indkomne Arbejder maa vi fremhæve, at Forfatterne kun undtagelsesvis have søgt at bringe de i Prisopgaven fremsatte Spørgsmaal til en om muligt sikrere Afgjørelse ved mere selvstændige Undersøgelser. De have vel meget ladet det bero ved det allerede givne, givet en Fremstilling og Kritik deraf, medens nærliggende selvstændige Undersøgelser, f. Ex. med Hensyn til Gravitationstheorien, sandsynligvis vilde have kunnet klare flere af de Punkter, hvorom der endnu er nogen Uenighed hos Forfatterne. Idet vi fremhæve denne Mangel, skyldte vi Forfatterne samtidig at udtale, at der af dem alle er aflagt Prøve paa Flid i det møjsommelige Samlerarbejde og tillige — om end i forskjellig Grad — Dygtighed i Arbejdets kritiske Del.

Vi skulle først omtale Arbejdet under 3 med Motto: „Antiquitatem repetimus“. Det bærer helt igjennem Præg af Modenhed. Afhandlingen har Mangler i historisk Henseende, uden at disse dog kunne fremhæves som særdeles væsentlige. Det indeholder ogsaa af og til Gjentagelser — nærmest paa Grund af Inddelingsprincippet — men Fremstillingen er i det hele klar, Overskueligheden tilstrækkelig og Kritiken sund. Vi skulle i disse Henseender navnlig fremhæve Behandlingen af Opgavens Hovedafsnit: om Stillings- og Lejeforandringer under Svangerskabet, hvor Forfatteren ved en kritisk Behandling af det givne har leveret Bidrag til Læren om disses Aarsager og Lovene for dem. Vi kunne derfor erklære, at Forfatteren har gjort sig værdig til den udsatte Pris.

Nærmest til dette Arbejde staar det under 4 med Motto: „Es muss die Geschichte &c.“. Med flittige historiske Studier og en omhyggelig Bearbejdelse af de forskjellige Tidens Anskuelser forener Forfatteren en klar Fremstilling og forstaar i det hele at tilvejebringe en tilfredsstillende Overskuelighed om Spørgsmaalets Udvikling, navnlig saa vidt angaar Aarsagen til det regelmæssige Fosterleje. Det forekommer os imidlertid, at Kritiken ej altid bærer Præget af fuld Modenhed, ligesom ogsaa den mere begrænsede Adgang til Literaturen hist og her har tvunget ham til at søge Forfatternes Anskuelser paa anden Haand. Ikke desto mindre antage vi dog, at Arbejdet i sin Helhed vidner om saa megen Flid og Dygtighed, at det er værdigt til et hæderligt Akeessit. Af de andre Afhandlinger fortjener 2, „non tamen satis adhuc &c.“ en nærmere Omtale. Vi maa indrømme, at Literaturen er benyttet med Flid og at Fremstillingen i det hele er livlig og som oftest klar; men da Forfatteren strax er kommet ind paa en meget søgt Opfattelse af Opgaven, er han kommet til at behandle flere Spørgsmaal, som ligge fjærnere, medens derimod væsentlige Sider af Opgaven have faaet mindre udtømmende Behandling. Kritiken lader ogsaa i flere Retninger en Del tilbage at ønske, saa at vi ikke antage, at Afhandlingen kan komme i Betragtning til Prisbelønning.

Afhandlingen 1, „Natura tum &c.“, maa vi anse for den svageste saa vel i Henseende til historisk Fremstilling som til kritisk Bearbejdelse.

D. 18de Marts 1871.

C. E. With.

Stadfeldt

C. G. Gædeken.

III. De æsthetiske Afhandlinger. Som Besvarelser af den i Fjor udsatte æsthetiske Prisopgave: „Inden for hvilke Grænser kan en Mythologi, der ikke længere er Gjenstand for Tro, faa Betydning for Poesien og Kunsten?“ — er der indkommet to Afdelinger, den ene med Motto: „Græske Guder vige skal“ o. s. v., den anden med Motto: „Finnask æsir á Idavelli“. Forfatteren til den første, i et billedrigt Sprog skrevne Afhandling, viser megen Dannelse og en varm Begejstring for sin Gjenstand; men ligesom hans Mythebetragtning er ukritisk,

savnes der ogsaa overhovedet i hans Arbejde den fornødne Skarphed i Tanken og en klar Opfattelse af Opgavens egentlige Kjærne, og det hele bliver mere en Række Antydninger end en sammenhængende Udvikling. Vi kunne derfor ikke tilkjende ham en Belønning.

Den anden Afhandlings Forfatter har behandlet sit Æmne i en livfuld Fremstilling, der dog ikke overalt undgaar det søgte, og han har stræbt at give skarpe Begrebsudviklinger og at tage Opgaven i et større Omfang. Men medens han under denne Bestræbelse er kommet ind paa mange overflødige Udviklinger, er han ogsaa hyppig kun naaet til det vilkaarlige eller uklare, og ikke heller han har grebet det egentlig afgjørende i Opgaven. I det hele savnes der i Afhandlingen altfor meget Modenhed til at vi, skjønt vi anerkjende de gode Evner, den røber, kunne tildele Forfatteren nogen Belønning.

D. 14de Marts 1871.

C. Hauch.

J. L. Ussing.

H. Brøchner.

IV. Afhandlingen i klassisk Filologi Som Besvarelse af den i den klassiske Filologi stillede Opgave, en fuldstændig Kommentar over Plutarchs Biografi af Pelopidas, er der indkommet en Bearbejdelse med Motto: *Est quadam prodire tenus, si non datur ultra* (Hor.).

Dette Arbejde er udført med megen Flid og vidner baade om god grammatisk Kundskab og om et omhyggeligt sprogligt Studium af Plutarchs Skrifter og Bestræbelse for at samle det historisk-antikvariske Stof af Kilderne med Benyttelse af de bedste nyere Værker, ligesom ogsaa den latinske Sprogform, skjønt ikke fri for Pletter, dog viser Øvelse og Omhu. Imidlertid have vi savnet den Indgaaen paa visse nærliggende Spørgsmaal, den ligelige Fuldstændighed, navnlig i det antikvariske, den Sikkerhed i Behandlingen af tvivlsomme historiske Punkter og den Modenhed i Afgjørelsen af kritiske og exegetiske Spørgsmaal, som vi tro burde være tilstede, hvis Prisen skulde tilkjendes Arbejdet, og vi have derfor ment, at det gode og rosværdige derved fandt den rigtige Paaskjønnelse ved Tilkjendelsen af et hæderligt Akcessit.

D. 20de Marts 1871.

J. N. Madvig.

J. L. Ussing.

V. Den matematiske Afhandling. Den matematiske Prisopgave angaaende Bestemmelsen af en Flades Krumningslinier har fremkaldt en Afhandling med Motto: „*Non datur metaphysica in mathesis via*“. Opgavens Fordring om en Løsning baade ad analytisk og ad syntetisk Vej har fremkaldt en Deling af Afhandlingen i en „analytisk“ og en „syntetisk Theori“, der dog ikke ere behandlede med ganske lige Dygtighed. De omfatte begge foruden det egentlige Spørgsmaal tillige, hvad der overhovedet vedkommer Krumningsforholdene, paa den ene Side i en meget fuldstændig og klar analytisk-geometrisk Fremstilling, paa den anden Side saa fuldstændig, som det kan naas ved Hjælp af den deskriptive Geometri og saadanne syntetiske Metoder, som ere tilgængelige i isoleret Form. Medens det derfor maa erkjendes, at Forfatteren med stor Færdighed — undertiden vel endog større, end Stoffet nødvendig kræver — forstaar at udvikle, bruge og tolke Formlerne, maa det dog ogsaa udhæves, at man savner noget de syntetiske Undersøgelser af Keglesnitfladernes Krumningslinier, som hvile paa et dybere Kjendskab til den nyere Geometriske Metoder. Trods de faa Brud paa den fuldstændige syntetiske Udvikling, hvortil Forfatteren derved nødes, vidner Afhandlingen dog i det hele om et saa omhyggeligt Studium af det forelagte vigtige Spørgsmaal, hvis Frugter tilmed fremtræde i en klar og let tilgængelig Form, at vi maa erklære den for værdig til den udsatte Pris.

D. 14de Marts 1871.

d'Arrest.

Adolph Steen.

H. G. Zeuthen.

VI. Den fysiske Afhandling. Som Besvarelse af Prisopgaven i Fysik, der fordrede „en Fremstilling af de Anvendelser, som i videnskabelig og praktisk Retning ere gjorte af Elektromagnetismen i de 50 Aar, som ere forløbne siden dens Opdagelse“, er der indkommet en Afhandling med Motto: „*Alt, hvad der*

sker i Naturen, foregaar efter evige Forskrifter, som vi kalde Naturlove“. (H. C Ørstedes samlede Skrifter, 3dje Bind, Pag. 4.)

Afhandlingen forener en fuldkommen tilfredsstillende Fuldstændighed med en forstandig Begrænsning af Æmnets Behandling; det viser, at Forfatteren har behandlet Opgaven med Interesse og røber en sund Opfattelse af de mange forskellige Forhold, der blive omtalte. Fremstillingen er gennemgaaende klar og rigtig og, hvorvel vi kunde have ønsket den afsluttet med et fortællende historisk Overblik, maa vi tilkjende den Prisen som et Arbejde, der i alt væsentligt er tilfredsstillende.

D. 18de Marts 1871.

C. Holten.

Julius Thomsen.

Universitetets Prisopgaver for Aaret 1870—71 findes i Aarb. for 1871—73 Side 233—34, Noten.

VI. Akademiske Promotioner.

I Aarene 1864—71 have i alt 41*) Promotioner fundet Sted, idet der er meddelt 4 den theologiske Licentiatgrad, 1 den juridiske Licentiatgrad, 16 Doktorgraden i Medicinen og 20 den filosofiske Doktorgrad, hvoraf tolv i det filosofiske og otte i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.

1864.

Cand. philol. Johan Victorinus Pingel (filol.-histor. Skoleembedsexamen i Januar 1858) forsvarede d. 9. Maj 1864 sin for den filosofiske Doktorgrad skrevne Afhandling: De gigantibus fabularum Græcarum. Paa Embeds Vegne opponerede Proff., Konf., Dr. J. N. Madvig og Dr. J. L. Ussing; af Tilhørerne Dr. phil. H. F. F. Nutzhorn Graden blev meddelt af Fakultetet d. 21. Maj 1864 efter dertil af Ministeriet givne Bemyndigelse.

Cand. mag. Jørgen Vilhelm Bergsøe (Magisterkonf. i Naturhistorie i Maj 1861) forsvarede d. 7. Oktbr. 1864 paa Dansk**) sin for den filosofiske Doktorgrad skrevne Afhandling: Philichthys Xiphie Stp. Paa Embeds Vegne opponerede Proff. Jap. Steenstrup og J. C. Schiødte; af Tilhørerne ingen. Graden meddelt i Følge Ministeriets Bemyndigelse af 24. Oktober 1864.

1865.

Cand. med. & chir. Valdemar Lausen (Lægeex. i Januar 1862) forsvarede d. 9. Novbr. 1865 paa Dansk**) sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: Behandlingen af de traumatiske Hæmorrhagier fra Haandens større Arterier. Paa Embeds Vegne opponerede Proff., Dr. S. A. W. Stein og Dr. A. Buntzen; af Tilhørerne Reservekirurg P. A. J. Plum og Cand. med. & chir. E. P. U. Arendrup. Graden meddelt d. 17. Novbr. 1865.

Cand. theol. Carl Henrik Scharling (theol. Ex. i Juni 1859) forsvarede d. 7. Decbr. 1865 paa Dansk**) sin for den theologiske Licentiatgrad skrevne Afhandling: Den nyere hollandske Theologi. Paa Embeds Vegne opponerede Proff.,

*) Desuden har der i Begyndelsen af det akademiske Aar 1863—64 fundet tre Promotioner Sted, nemlig Cand. philol. H. F. F. Nutzhorn som Doctor philophiæ, Reservekirurg C. L. Studsgaard og Underlæge J. P. Poulsen som Doctores medicinæ, hvorom henvises til Lindes Medd. f. 1857—63, S. 525.

**) Se Univ. Aarb. f. 1864—71 I S. 435.